

Jevtić v Bukarešti

Mesečna naročnina
20 Din, za inozemstvo 35 Din. Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ul. 23. Tel.: 2566, int. 3069

GLAS NARODA

Uprava: Gajeva 1. Telefon 3855. - Ček, račun: Ljubljana št. 14.614. Oglasi po ceniku. Pri večkratnih objavah popust

Današnja številka vsebuje:

- Nujna naloga
- Balkanski sporazum zboruje
- Lavalova pot v Moskvo
- Abesinija — Italija
- Našička afera pred sodiščem
- Priznanje učiteljskemu delu
- Zakon za pospeševanje vinarstva in sadjarstva

Št. 21

Izhaja dnevno razen ponedeljka in dneva po prazniku

V Ljubljani v soboto, dne 11. maja 1935

Rokopisov ne vračamo

Leto I

Nujna naloga

Zivimo v dobi, ko se narodi tudi na znotraj združujejo in poskušajo, da bi v vsakem pogledu tvorilo enoto. Za to svojo notranjo enotnost žrtvujejo marsikaj: kulturne individualnosti, krajevne in pokrajinske posebnosti, gospodarske in socialne razlike. V javnem gospodarstvu žrtvujejo razne dobrine, samo da se gospodarsko, kapitalno in produkcijsko osvobodijo svojih sosedov. V tem prizadevanju se nalagajo največje žrtve delovnemu ljudstvu: kmetu in delavcu, obrtniku in tehniku, skratka vsem produktivnim stanovom, ki jim pripada bodočnost. Lahko je teoretiku in umstvenemu intelektualcu propovedovati, da je to moderno stremenje potrebno, neodložljivo in koristno. Težko pa je ljudstvo ta program praktično, v vsakdanjem življenju izvrševati, ker prinaša tisoč težkoč in stotine žrtev posameznikom, rodbinam, stanovskim skupinam in socialnim edinicam. Te žrtve in te težave mora zato ravno intelektualni mislec, politik in gospodarstvenik upoštevati in objektivno ocenjevati, in ne misliti le na sebe ter videti samo svojo lastno »vzvišenost« in »nepogrešljivost«.

Ta zavestna koncentracija narodnih sil zaradi doseganja duhovne in gnotne narodove enotnosti, pa nima nobenega opravka z javno administracijo, z upravo splošnih nalog naroda, organiziranega v lastni državi. Država je danes najvišja stopnja organizirane človeške družbe. Njeno upravljanje, ki ni tako enostavno v današnji dobi diferenciranega gospodarstva, pa je lahko različno.

V naši mladi državi vprašanje državne uprave še ni dokončno rešeno. Državni narod Jugoslovancev, to so Slovenci, Hrvati in Srbi, mora politično biti enoten zaradi svoje udarnosti in obrambne sposobnosti. Sprimo stremeljen, ki jih danes opazamo pri svojih večjih ali manjših sosedih tudi drugače ne more. Mi si ne moremo in ne smemo dovoljevati luksusa, da bi imeli tri ali celo štiri državne, enakopravne in enakoveljavne vlade, tri ali celo štiri samostojne živčene armade, tri ali celo štiri valute, tri ali celo štiri diplomatske zbornice, tri ali celo štiri državljanske pravice. Tako gledanje na državo in svet bi bilo danes silno blaznost. Takšno gledanje bi državo in državni narod oslabilo in dovedlo do razpada tistega, kar je ljudstvo po strašnih dogodkih in težkih preizkušnjah svobodno in prostovoljno ustvarilo. Nihče nima pravice, pa bodi kdorkoli, zahtevati, da bi ravno naš narod, organiziran v jugoslovanski državi, nastopil pot, ki v nobenem pogledu ni v skladu s časom in dobo, v kateri živimo.

Pač pa je notranja državna administracija lahko prožnejša. Načeloma je to vprašanje rešeno. Petnajstletna izkušnja nas je poučila, da je primitivna centralistična uprava neprikladna in draga in celo škodljiva. Na znotraj je država razdeljena na banovine. V gospodarskem in socialnem pogledu te upravne enote niso povsem enake. Na primer, socialna diferenciacija je dokaj različna. Kulturne, zdravstvene in socialne prilike so v teh banovinah različne in čemu jih siliti, da urejajo svoje zadeve po enem kopitu? V tem primeru mora prevladati birokratičnost, ki je povsod na svetu največje neznosne biče za ljudstvo. Treba je najbolj dati ljudstvu za ljubečost, ki je znošnejša oblika komplicirane uprave in stvarno tudi cenejša.

Ze prejšnje vlade so obljubljale dekoncentracijo javne uprave, kar se pravi samoupravo. Stori se niso v tem pogledu ničesar in obljuba je ostala dolg napram narodu. Tudi sedanja vlada je obljubila dati ljudstvu, ki je organizirano po banovinah, samoupravo.

Prav zadnji čas je, da se to izpolni in preverjeni smo, da bo v bližnji bodočnosti vlada to svojo obvezo tudi izvedla. Pri tem nočemo biti demagogi, temveč povemo kar vnaprej, da je ta problem zelo težak. Zakon o samoupravah je lahko kmalu napisan. Toda v zvezi z banovinskimi samoupravami je ozko povezano finančno vprašanje. V dobi upravne centralizacije so se tudi državne finance osredotočile na enem kraju in se je njihova uporaba dirigirala le z enega mesta. Ta postopek ni mogel biti vedno enako pravičen napram upravnim

Sestanek Balkanskega sporazuma

Prisrčen sprejem Bogoljuba Jevtića v Bukarešti

Romunski listi iskreno pozdravljajo našega ministrskega predsednika — Jevtićeva izjava

Bukarešta, 10. maja. b. Bukarešta je postala z današnjim dnem središče zanimanja vseh mednarodnih političnih krogov. Konferenca stalnega sveta držav Balkanskega sporazuma, ki se je pričela danes popoldne, je privabila častnike vseh svetovnih listov in več tujih diplomatov, ki niso akreditirani na romunskem dvoru, med temi tudi bivšega francoskega zunanjega ministra Paula Boncourja, o katerega prihodu smo že včeraj poročali, ter češkoslovaškega poslanika v Parizu g. Osuškega. Na čast inozemskim gostom so plačale na postajah državne zastave.

Bukarešta, 10. maja. AA. Snoči ob 8.30 se je pripeljal s posebnim vlakom v Bukarešto predsednik vlade g. Jevtić. Z njim so prišli pomočniki ministra g. Purić, šef kabineta g. Marković, svetnik Kojić in jugoslovanski novinarji. Na vseh večjih postajah na voznici po Romuniji so Jevtića sprejela razna romunska odposlanstva in društva z največjimi simpatijami. Predsednik vlade je dobil šopke cvetlic v Temišvaru in v Krajovi. V Pitoješčtu je bila na peronu tudi šolska mladina, ki je pri-

redila velike manifestacije Jugosloviji. V Bukarešti je bil sprejem prav tako zelo prisrčen. Na peronu glavne postaje v Bukarešti so sprejeli predsednika vlade g. Jevtića in grškega zunanjega ministra Maksimosa predsednik romunske vlade Tatarescu, zunanji minister Titulescu, notranji minister Inuleci, državni podtajnik Titeanu, češkoslovaški poslanik Seba z vsem osebjem češkoslovaškega poslanstva, jugoslovanski poslanik dr. Ninko Perić z vsem osebjem poslanstva, jugoslovanska kolonija v Bukarešti, višje uradništvo romunskega zunanjega ministrstva in mnogo romunskih in drugih novinarjev.

Po pozdravih gg. Tatarescu in g. Titulescu in ko so mu predstavili mnogo uglednih bukareških osebnosti je g. Jevtić kretnil med navdušenim vzklikanjem zbrane občinstva skozi gosti kordon množice.

Predsednik se je nastanil na poslanstvu v Bukarešti. Hoteli, kjer so se nastanile posamezne delegacije, so bili snoči polni ljudi, ki so prišli pozdravljati balkanske ministre in člane balkanskih delegacij. Tudi ulice so bile polne množic.

Navdušeni pozdravi listov: Jevtića imenujejo apostola jugoslovanskega edinstva

Bukarešti, 10. maja. AA. Vsi včerajšnji večji romunski listi posvečajo obširne članke konferenci Balkanske zveze, ki se bo vršila danes v zunanjem ministrstvu, in posebno pozdravljajo prihod predsednika jugoslovanske vlade g. Jevtića.

»Vitorul«, organ vladne liberalne stranke, piše pri tej priliki:

Danes so prišle v Bukarešto delegacije Jugoslovije, Grčije in Turčije. Voditelji delegacij teh prijateljskih nam držav Jevtić, Maksimos in Tevif Ruždi Aras so znane osebnosti in mednarodnem življenju in veliki prijatelji Romunije. Ves romunski narod jih pozdravlja z dobrodošlico in občudovanjem.

Članek dalje poudarja veliki pomen te konference, ki se vrši tik pred rimskim se-

stankom, in naglašja, da bodo na konferenci razpravljali o novem mednarodnem položaju in o stališču Balkanske zveze do novega položaja. Za zdaj še ni mogoče napovedati rezultata teh pomembnih razgovorov. Gotovo je le, da bo konferenca inspirirana z globokim miroljubnim duhom in z zasnovo mednarodnega prava in obveznosti, ki izvirajo iz mirovnih pogodb. Balkanska zveza je iskreno privržena evropskemu miru in bo glede podonavskega pakta zavzela isto stališče kakor Mala antanta. Zato vodijo Balkansko zvezo iste misli v vprašanju terorizma in v vprašanju Habsburgovcev. Razen problema podonavskega pakta in drugih problemov bo pa Balkanska zveza razpravljala tudi o gospodarskih odnosih med njenimi državami.

Izjava našega zunanjega ministra

Bukarešta, 10. maja. b.

Takoj po svojem prihodu v Bukarešto je dal naš zunanji minister g. Bogoljub Jevtić krajšo izjavo uredniku »Dimeniacae«, v kateri pravi: Nimam prvič te sreče, da prihajam v romunsko prestolnico po skupnih poslih. Ta moja radost pa je zdaj toliko večja, ker pripadajo obe državi, Romuniji in Jugosloviji, dvema pozitivnim in evrstima organizacijama, Mali antanti in Balkanskemu sporazumu. Ker poznam že od davna romunsko javno mnenje, me veseli, da morem pozdraviti ves romunski narod kot jugoslovanskega prijatelja in vernega zaveznika. Naši dve državi sta imeli eden in edini cilj: obrambo svojih naravnih pravic in organiziranje mira ter varnosti svojih meja. Skupnost interesov Balkanskega sporazuma raste in njegov mednarodni značaj se veča čedalje bolj. Dolžnosti,

ki jih imamo v mednarodni skupnosti, nas združujejo to pot v Bukarešto na rednem zasedanju sveta, da bi dali še več poudarka Balkanskemu sporazumu, miru in mednarodnemu sodelovanju. Veseli me, ker se nahajam med našimi prijatelji Romuni ravno na dan narodnega ohranila in da morem manifestirati občutke velikega spoštovanja in globoke udanosti Nj. Vel. kralju Karolu II.

Tudi turški zunanji minister Ruždi Aras je dal romunskim novinarjem enako izjavo, zadovoljen da more prisostvovati na romunskih tleh ponovno tako važni konferenci.

Danes — prvi sestanek

Danes 10. maja je v vsej Romuniji narodni praznik, ki ga praznujejo Romuni na najsvečaniji način. Zunanji ministri držav Balkanskega sporazuma in ostalih delegatov so prisostvovali danes popoldne svečani paradi romunske vojske, katere se je udeležil tudi romunski kralj Karol. Parada je bila na znanem bojišču iz svetovne vojne

odločil izhaja tudi tista velika nezadovoljnost, ki si je ponekod dala duška pri zadnjih volitvah.

Da kratko končamo: Banovinske samouprave so zgodovinska potreba in nujnost. Toda samouprava bi ostala neuporabljiva in brez vrednosti, če se pri tej priliki ne izvede tudi reforma vse davčne zakonodaje, in sicer ne le z ozirom na dotacijo samouprav, temveč tudi z ozirom na socialno pravičnost, ki zavladaj med državljani.

na Kotroneškem polju in jo je vodil kraljev brat princ Nikola. Danes popoldne so delegati balkanskih držav prvič sedli k zeleni mizi, pri kateri bodo obravnavali najprej vprašanja sprejetja treh konvencij, s katerimi naj bi se olajšal mednarodni promet, zlasti med balkanskimi državami.

Poleg konference zunanjih ministrov bodo se seje odborov strokovnjakov vseh štirih držav, na katerih se bo pripravilo gradivo za obširne seje na bukareški konferenci.

Titulescu pojde v Moskvo

Kakor smo doznali, bo odpotoval takoj po bukareški konferenci romunski zunanji minister Titulescu v Moskvo, kjer bo iznesel statistične Male antante in Balkanskega sporazuma glede vseh skupnih mednarodnih vprašanj.

Kemal Atatürk o Balkanskem sporazumu

Ankara, 10. maja. Anatolska agencija poroča: Predsednik republike Kemal Atatürk je imel govor na kongresu stranke in je med drugim govoril tudi o Balkanskem sporazumu. Dejal je:

Zadnja štiri leta je prišlo še do enega važnega dogodka, in to je Balkanski sporazum. Štiri države so se združile v globokem prepričanju, da delajo za zavarovanje svoje osebne varnosti in v želji, da bi Balkan prenehal biti nekdajni ognjenik. Nadaljujmo politiko sodelovanja in medsebojne pomoči še intenzivnejše z vsemi našimi balkanskimi zavezniki in izpolnimo obveznosti, ki smo jih prevzeli z vso lojalnostjo. Ugotoviti moram, da je Balkanski sporazum v teku enoletnega obstoja postal bistven činitelj mednarodnega mira, in prepričani smemo biti, da bo postal tudi eden izmed temeljev evropskega mira.

Lavalova pot v Moskvo v sodbi franc. časopisov

Pariz, 10. maja. Havas poroča: Listi poudarjajo veliko važnost Lavalovega postanka v Varšavi, in naglašajo, da je francosko-poljska zveza realnost, ki v ničemer ne nasprotuje francosko-ruskemu paktu.

»Ere Nouvelle« pravi: Če Poljska proglasa svojo željo, da naj bi se zveza s Francijo čim bolj utrdila, smo pripravljeni odgovoriti, da smo tudi mi popolnoma za to. Ta politika prav nič ne nasprotuje francosko-ruskemu paktu, ki smo ga že podpisali, oziroma ga gremo podpisati in ki se nam zdi najboljša poročila.

»Figaro« pravi: Francosko-ruski pakt prav nič ne nasprotuje francosko-poljski politiki, ki je nemško-poljska konvencija ni onemogočila. Francosko-ruski pakt ustreza zahtevam stvarnosti. Poljska zveza je nekaj več. Ta zveza je tradicionalno idealno prijateljstvo. Treba je čim bolj povezati organizacijo za varnost na vzhodu. Pri tem igra Rusija vlogo opore, če bo Poljska ob strani Francije. Francosko-ruski pakt ni v nasprotju s francosko-poljsko zvezo, pogoj je le, da ostane le-ta na pravem mestu.

»Excelsior« piše: Ker Poljska ni pristopila k francosko-ruskemu paktu je treba iskati drugih oblik za poljsko sodelovanje, da se organizira varnost na vzhodu Francije in Poljska imata skupne točke, kjer je nemogoče, da se ne bi sporazumeli.

Vremenska napoved

Dunajska opoldanska vremenska napoved za soboto: Poslabšanje, hladno, ponekod dež.

Lavalova pot v Moskvo

Snoči je francoski zunanji minister Laval krenil na pot v Moskvo. Danes dospe v Varšavo, kjer bo imel še pred odhodom v Moskvo nekaj važnih razgovorov s poljskim zunanjim ministrom Beckom. Verjetno je, da se bodo ti razgovori zavlekli najmanj do nedelje. Nekateri protisovjetsko orientirani francoski listi pripisujejo tem varšavskim razgovorom celo večji pomen kakor onim, ki bodo sledili v Moskvi. Obisk v Moskvi naj bi bil samo vpljudnostnega značaja. Novega bi po tem vesteh ne mogel več prinesiti. Dolga in naporna pogajanja, ki so se vodila v Parizu med Lavalom in Potemkinom, so baje popolnoma razčistila položaj. Noben dvom, tako zatrjujejo, ni več mogoče glede pravic in dolžnosti, ki izvirajo za oba pogodbenika iz pravkar sklenjenega pakta.

Objektivnejša presoja pa nam kaže, da temu ni tako. Res je, da pripisujejo trenutno tudi uradni francoski krogi večji pomen Lavalovemu obisku v Varšavi kakor v Moskvi. Laval bo v poljski prestolnici nedvomno skušal razčistiti francosko-poljsko razmerje in njegov obisk utegne dovesti v tem pogledu do važnih pozitivnih zaključkov. Polno znamenje je, ki upravičuje nado, da se bo Lavalu posrečilo spet pridobiti Poljsko za sodelovanje s Francijo. Beckovo glasovanje v Ženevi je nedvomno mnogo pripomoglo k odstranitvi medsebojnega nezaupanja, ki ga je pred petnajstimi meseci vzbudil podpis poljsko-nemške prijateljske pogodbe. Govori se že o popolni preorientaciji poljske zunanje politike in se navajajo tudi nagibi, ki so po mnenju dobro poučenih krogov odločilno vplivali na spremembo poljskega zunanje-političnega pravca. Sem spadajo n. pr. volitve v gđanski parlament, ki so potekle v znamenju nezasiščenega volilnega nasilja proti Poljakom; nadalje poživljenje germanske raznarodovalne politike nasproti poljski manjšini v Nemčiji; posebno pa še protipoljski izpadi in iredentistična propaganda nemške manjšine na Poljskem, ki je zlasti na Pomorjanskem, Poznanjskem in v poljski Gornji Šleziji zavzela v zadnjem času že zelo nevaren obseg. Nemški izpad proti versajski mirovni pogodbi je nedvomno tudi pripomogel k izpregledanju.

Vse to je res. Zdi se pa vendarle, da je na revizijo poljske zunanje politike v smeri zopetnega približevanja Franciji še najbolj odločilno vplival — strah pred preveč tesnim (znabiti celo vojaškim) sporazumom Francije z Rusijo. Poljska se je prestrašila klavzule o avtomatični vojaški pomoči. Njeno stališče je v tem pogledu znano. Varšava se boji, da ne bi v primeru francosko-nemškega spopada udrila sovjetska armada preko poljskega ozemlja, ker le na ta način bi Rusija, ki z Nemčijo nima skupnih mej, lahko priskočila Franciji z uspehom na pomoč.

Francosko-ruski pakt je sklenjen. Končno sprejeto besedilo pogodbe se precej razlikuje od prvotnih namigavanj, ki so dala slutiti, da bo med Francijo in Rusijo prišlo do prave vojaške zveze. Konferenca v Stresi, ki je vsaj na zunaj izvenela v manifestaciji solidarnosti zapadnih velesil, je Francijo naenkrat privedla do pomislekov in večje previdnosti. Stresi je sledila razprava v Ženevi, ki je francosko samozavest spričo solidarnega nastopa velesil še bolj podkrepila. Francija se je srečno izvila iz izolacije, ki ji je pred sestankom velesil grozila, in sporazum z Rusijo ji po Ženevi ni bil več tako nujno potreben. Iz faze čustvenega presojanja vrednosti francosko-ruskega sporazuma je francoska diplomacija naenkrat presla v fazo zgolj umskega, kritičnega gledanja na položaj. V tej fazi je bila seveda že bolj dostopna za razne pomisleke proti prenapljeni zvezi z Moskvo. In teh ni bilo malo... Nemci, ki jim do včeraj še mar ni bilo za locarno pogodbo, so vrgli naenkrat na tapet vprašanje iz nje izvirajočih francoskih obveznosti; iste pomisleke so sugerirali Parizu Angleži, ki so povrh opozorili še na pakt DN; in, končno, so prišli še — Poljaki s svojimi znanimi ugovori. Ponovni sestanki Laval z Beckom v kuloarjih ženevske ustanove niso ostali neopaženi. In ko je Beck oddal svoj glas za sprejem resolucije o obsodbi Nemčije, ni bila več nobena tajnost, da je bila ta nenadna poljska preorientacija posledica onih zaupnih razgovorov, o katerih se je že pred odločilnim glasovanjem mnogo govorilo.

Usoda francosko-ruskega pakta je bila zapečatena. Litvinov je z velikim nezaupanjem do Francije odpotoval iz Ženeve neposredno v Moskvo, pogajanja pa so se ob neprestanem zavlačevanju vodila še nad 14 dni v Parizu, dasi je celo poluradni »Temps« pisal tedaj, da je pogodba že stilizirana in da so vsa načelna nesoglasja že odstranjena. Temu očividno ni bilo tako. Nesoglasja so v Ženevi prav za prav šele nastala in poznejša končna redakcija kaže, da so nad prvotno zamisljo značaji — sugerirani predskoki. Kdor čita samo besedilo pogodbe bi sicer utegnil verjeti v ruski uspeh, a zapisnik, ki je pogodbi

Če bo Italija nadaljevala vojne priprave:

Abesinija bo odredila splošno mobilizacijo

Izjava abesinskega cesarja

London, 10. maja. AA. Današnji »Daily Telegraph« prinaša intervju, ki ga je njegovemu posebnemu dopisniku v Addis Abebi dal abesinski cesar. Rekel mu je med drugim, da bo prisiljen odrediti splošno mobilizacijo, če bo Italija nadaljevala vojne priprave. V nadaljnjem poteku svoje izjave je cesar poudaril, da vendarle še zmerom upa v mirno ureditev spora. V svoji izjavi je dejal, da si mnogo obeta od sestanka sveta ND 20. t. m. Toda, je dodal cesar, vedeti je treba, da Abesinija nikoli ne bo pustila, da bi prišlo do neke »neuradne vojne«, kakršna je bilo prodiranje Japonske v Mandžuriji. Če nas bo kdo napadel, se bomo branili z vsemi močmi.

Kdo dobavlja orožje?

Rim, 10. maja. W. Listi z zadovoljstvom beležijo pisanje angleških in francoskih listov o sporu z Abesinijo. Posebno pa podčrtavajo ona poročila, ki govorijo o oboroževanju Abesinije po tujih tovarnah orožja. Tako javljajo po angleških virih, da je

glavna dobaviteljica orožja nemška firma Junkers. Listi zato ponovno poudarjajo, da so vse italijanske »varnostne mere« v Vzhodni Afriki na mestu in v skladu z italijanskimi defenzivnimi (!) interesi.

Izjava zunanjega ministra

Berlin, 10. maja. čč »Völkischer Beobachter« prinaša iz Addis Abebe poročilo svojega dopisnika o izjavi, ki jo je z ozirom na italijanske vesti o oboroževanju Abesinije podal abesinski zunanji minister Bellaren Gueta Heroux. Izjava se glasi: »V zadnjem času smo zares prejeli nekaj orožja iz tujine, a le v neznatnih množinah. Gre za izdelke škodovih tvornic in pa belgijske firme »Fabrique Nationale d'armes de guerre«.

Švedi demantirajo

Stockholm, 10. maja. Švedska brzjojavna agencija poroča, da je pooblaščenca izjaviti, da je netočna vest italijanskega lista »Giornale d'Italia« o dozdevnem izvozu orožja švedske v Abesinijo. Švedska vlada ni izdala nikakega dovoljenja za izvoz orožja v Abesinijo.

Obširni komentarij ital. listov

Rim, 10. maja. (pr.)

Italijansko časopisje obširno komentira zadnje mobilizacijske ukrepe fašistične vlade. Listi pišejo o nujnosti vseh teh »varnostnih« mer Italije v Vzhodni Afriki, in sicer zaradi oboroževanja Abesinije, ki po italijanskih vesteh ne predstavlja v hitrem tempu. Govori se že brez prikrivanja o nemškem oboroževanju Abesinije in listi navajajo celo podrobne številk o poslanem orožju. List »Forze Armate« navaja, da so nemške, pa tudi španske, švedske in belgijske tvornice orožja samo v zadnjih mesecih skrivaj poslale v Abesinijo nad 1000 ton raznega vojnega materiala. Turinska »Stampa« prinaša, kakor pravi, točne podatke o nemškem zalaganju abesinske armade z orožjem. Listi posnemajo iz nekega nejasnega Rauterjevega poročila, da razpolaga Abesinija že z 900.000 novimi puškami, s 300 težkimi kanoni in z okrog 1000 najmodernejšimi strojnimi. Nadalje zatrjujejo listi, da je bilo samo v zadnjih mesecih vtihoapljenih na milijone drobnih municijskih predmetov. Nihče pa seveda ne more kontrolirati vseh teh »senzacionalnih« vest, ki jih italijansko časopisje očitno že zelo razširja, da bi italijanskemu ljudstvu prikazalo »strašno« abesinsko nevarnost in ga tako polagoma pripravilo še na nova mobilizacijska presenečenja, ki jih ima fašistična vlada gotovo že v rezervi. Zato pa listi tendenciozno pišejo o novih mobilizacijah v Addis Abebi, da bi s tem opravičili svoje. Previdno seveda pri tem prikrivajo, da se Abesinija samo defenzivno oborožuje, ker ne želi, da bi jo dogodki našli nepripravljeno. »Popolo d'Italia« piše o velikih davkih in prispevkih, ki jih morajo po novi odredbi abesinske vlade plačevati vsi Abesinci v poseben vojni fond. List piše tako, kakor da bi Abesinija sploh ne imela pravice, da se v varstvo svojih interesov oboroži. Poseben dopisnik iz Vzhodne Afrike poroča o strašnem

suženstvu abesinskega ljudstva... Italija, pravi list, brani v Afriki svojo veliko »civilizacijsko misijo« in je zato trdno odločena, da zavaruje svoje kolonije pred vsakim presenečenjem.

»Corriere della Sera« opravičuje zadnje mobilizacijske ukrepe italijanske vlade med drugim tudi s preveliko oddaljenostjo teh kolonialnih posesti od domovine, češ da se mora spričo bojne razpoložnosti Abesincev Italija pravčasno pripraviti. Na drugi strani pa je treba že vnaprej paralizirati nekatere moralne odlike abesinskega vojaštva z večjimi tehničnimi predpripravami italijanskega vojaštva. Abesinec je skromen, trezen in močno odporen. Zato vzdrži lahko večje napore kakor italijanski vojak, ki se povrh še bori na neznani in tujem mo svetu. Zato je tehnična izpopolnitev italijanske armade nujno potrebna, če se hoče doseči izravnanje moči obeh armad. Italija je odločena, da z vsemi razpoložljivimi silami enkrat za vselej zavaruje svoje meje v Vzhodni Afriki...

Novi prevozi delavcev v Somalijo in Eritrejo, kakor tudi novi vpoklici letnika 1918 in mobilizacija fašistične milice jasno kažejo, da je nastopila v zadnjem času nova napetost in da je položaj v Vzhodni Afriki zelo resen. Po razpoložanju, ki vlada danes v Italiji, ni izključeno, da bo do odločilnega spopada prišlo v najkrajšem času. Mussolini bi si seveda preje še rad zavaroval hrbet v Evropi, in sicer — z garancijo avstrijske neodvisnosti. Zato je verjetno, da bo v tem svojem težkem položaju napram Mali antanti v srednjeevropskih vprašanjih nekoliko bolj popustljiv, saj je na dlan, da se v afriško avanturo tako dolgo ne bo mogel spustiti, dokler je v nevarnosti — Brenner, kjer so lahko iznenada pojavi ključasti križi, ki v Abesiniji, če snemo verjeti poročilom italijanskih listov, že itak straši...

Angleške tovarne letal so pridno na delu...

Pariz, 10. maja. Havas poroča iz Londona: Čeprav je parlament sklican za 22. t. m., da sprejme ukrepe o obrambi države, se vendar že zdaj vrše priprave v tem smislu in je minister za letalstvo pozval tovarne za izdelovanje letal, naj pospešijo delo, ker se pripravljajo nova naročila. Mislilo, da se bo tej akciji za povečanje letalstva uprta edino delavska stranka, liberali bodo pa glasovali za vladne predloge.

London, 10. maja. AA. Letalsko ministrstvo je poslalo vsem tovarnam za izdelovanje letal in letalskih motorjev pismo, v katerem omenja možnost znanih naročil za povečanje britanskih letalskih sil. Ministrstvo dalje poziva naj se že sklenjena naročila pospešijo, da bodo mogle tovarne izdelati še nova naročila. Naposled želi imeti poročilo o vseh naročilih, ki so prišla iz inozemstva glede civilnega letalstva.

V poučenih krogih vidijo v tem pozivu letalskega ministrstva obenem nekaj poskus, da se dožene, s kakšnim maksimalnim tempom lahko britanske tovarne izdelujejo aparate.

Schuschnigg na »oddihu« v Italiji...

Dunaj, 10. maja. W. »Politische Korrespondenz« javlja, da bo avstrijski kancler Schuschnigg do 14. t. m. odsoten iz zdravstvenih razlogov. Prebil bo te dni na odmoru v Italiji. Verjetno je, da se bo udeležil koncerta dunajske filharmonije v Filrencah. Tekom svojega bivanja v Italiji pa bo imel priliko, da se sestane z Ducejem. Z Dunaja je odpotoval že predvčerajšnjim. Kje se bo sestal z Mussolinijem, še ni znano. Imenujeta se Rim in Firenze.

Firence, 10. maja. AA. Včeraj ob 15.30 se je pripeljal semkaj avstrijski zvezni kancler dr. Schuschnigg. Prišel je kot zasebnik, in sicer na krajši odpočitek, ki ga namerava prebiti v Italiji.

Prvi sestanek v soboto

Rim, 10. maja. AA. Gg. Mussolini in Schuschnigg bosta imela že v soboto v Firenci uvodne razgovore o podonavski konferenci.

dodan, postavlja besedilo prvih petih členov na zelo iluzorčno podlago, saj previdno pušča odprta skrita vrata, skozi katera se lahko obe državi, če hočeta, izogneta sprejetim obveznostim.

Medsebojen položaj Francije in Rusije je s tem popolnoma določen in zdi se, da Lavalov obisk v Moskvi ne bo mogel odpreti novih vprašanj. Toda — Poljaki tudi s to stilizacijo pogodbe niso zadovoljni. Poljsko časopisje je po podpisu pakta izrazilo iste pomisleke, ki smo jih slišali iz

Kratke vesti iz tujine

Pariz, 10. maja. W. Iz Rima poročajo, da bo uradno otvorjena 1. junija t. l. zračna zveza z Južno Ameriko. Italija bo na tej progi uporabila svoj najmodernejši letalski material.

Rim, 10. maja. Guverner mesta Rima Giuseppe Bottai je danes odpotoval v Bruselj, kamor ga je poslal sam Mussolini, da izroči bruseljskemu županu paviljon, izdelan v Rimu za mednarodno razstavo v Bruslju.

London, 10. maja. W. Uradni krogi demantirajo vesti inozemskih listov, po katerih bi se bili dominioni izrekli za takojšnjo stabilizacijo deviz.

Moskva, 10. maja. Tass sporoča, da se je letalec Bogatir spustil z zaprtim padalom iz višine 2700 m; padalo je odprl šele 50 m pred pristankom. Poskus se je posrečil izvrstno.

London, 10. maja. AA. Današnji »Times« piše o konferenci baltskih držav v Rimu in pravi med drugim, da je ta konferenca ponovno potrdila popolno solidarnost teh držav, ki že začnajo izdajati ukrepe za pripravljanje bodoče gospodarske unije. Glede predlogov sovjetske Rusije baltskim državam, misli list, da ni nastal nikak nov moment. »Times« sodi, da so na konferenci izrazili željo, naj bi se popravilo razmerje med Litvo in Nemčijo.

Berlin, 10. maja. DNB poroča, da se je včeraj vršil v Nürnbergu velik shod mednarodne protizidovske lige. Med uglednimi tujci, ki so prisostvovali temu shodu, so opazili tudi Jeana Boissella, francoskega književnika in vojnega invalida. Glavni govornik na shodu Streicher je na koncu svojega govora pozdravil Boissella in dejal med drugim: »Naš dragi gost naj vzame s seboj v domovino poslanstvo, da si Nemčija želi miru.«

Potem je povzel besedo Boisselle. Rekel je med drugim, da bo čas odstranil mnogo zgodovinskih laži, ki kale razmerje med francoskim in nemškim narodom. Dalje je Boisselle dejal, da želi kot francoski bivši bojevnik in vojni invalid odkrito povedati, da so po njegovem prepričanju židje mnogo pripomogli k sporu med Nemci in Francozi.

Rekonstrukcija romunske vlade?

Pariz, 10. maja. AA. »Information« poroča, iz Bukarešte, da je pričakovali po končanem zasedanju sveta Balkanske zveze rekonstrukcije romunske vlade.

Prihod novega francoskega poslanika v Beograd

Beograd, 10. maja b. Danes je prispel z orient ekspresom novi francoski poslanik in opolnomočeni minister na našem dvoru gosp. grof Rober Du Dampiere. Na beograjskem kolodvoru so ga pričakovali namestnik zunanjega ministra dr. Dragutin Kojić z uradniki zunanjega ministrstva ter skoro ves diplomatski zbor. Novi francoski poslanik je bil rojen leta 1888, študiral je socialno politiko in diplomacijo na filozofski fakulteti. Diplomatsko kariero je začel v Carigradu, med svetovno vojno je bil oficir in se odlikoval v več bitkah. Po vojni se je zopet vrnil v diplomatsko službo in deloval v Tokiju in v Rimu. Za francoskega poslanika na našem dvoru je bil postavljen letos v februarju. Grof Du Dampiere izhaja iz starodavne plemiške francoske rodbine.

Poljski poslanik na našem dvoru g. Schwarzburg-Güterer bo v kratkem zapustil Jugoslavijo in odšel na novo mesto. V Jugoslaviji je bil štiri leta. V tem času si je zastopnik Poljske na našem dvoru pridobil splošno spoštovanje in mnogo prijateljev v vseh vrstah beograjske družbe, katere življenje je spremljal z veliko pozornostjo. G. Schwarzburg-Güterer je delal z vsemi silami in z uspehom za ureditev zvez, ki družijo Poljsko in Jugoslavijo. Z njegovim osebnim prizadnavanjem je poljsko-jugoslovenska li a združila okoli sebe vse prijatelje ePoljske in Jugosi ije ter razvila živahno delovanje in trko pripomogla k boljšemu medsebojnemu spoznavanju na vseh poljih političnega, kulturnega in družabnega življenja.

Imenovanja

Beograd, 10. maja b. Za veroučitelja na realni gimnaziji v Kočevju je postavljen gosp. Eržen Peter.

Odlikovanja

Beograd, 10. maja b. Odlikovani so bili ob priliki svoje upokojitve z redom Sv. Save II. stopnje Anton Nagode, kasacijski sodnik pri stolu sedmorice oddelek B v Zagrebu, z redom Sv. Save III. ar. Ivan Premušak, okrožni sodnik v Celju, z Jugoslovanske krono V. stopnje Miklavčič Josip, direktor pisarne pri stolu sedmorice v Zagrebu, z redom Sv. Save V. stopnje Karba Jurij, vodja zemljske knjige pri sreskem sodišču v Mariboru in Vidmajer Ivan sodni uradnik pri sreskem sodišču v Ormožu.

Premeščenja

Beograd, 10. maja b. Premeščeni so: iz osnovne šole v Mozliju na osnovno šolo v Ferdenku pri Kočevju Ana Hren, iz osnovne šole v Cankovi na osnovno šolo v Žiže (Slov. Konjice) Marija Klanšek, iz osnovne šole v Rečici na osnovno šolo v Šmihel (Gor. Grad) Rot Ela. V finančni službi: Sarajlija Ivan finančni poverjenik iz Osijeka v Ljubljano, Marković Vukasin iz Maribora v Krško, Stanin Stanislav iz Ljubljane v Virovitiču, Konrad Leopold iz Beltincev v Dol. Logatec, Kranjc Vinko iz Sv. Jurija ob Ščavnici v referat finančne kontrole dravske finančne direkcije, Patena Karol iz Vrhnike v St. Vid pri Ljubljani, Žužek Davornja iz Belovara na oddelek v Valpovo, Troha Ferdinand iz Samobora v Karlovac in Rudolf Josip iz Plava na oddelek v Bilok.

Po desetih mesecih preiskave

Pred okrožnim sodiščem v Osijeku se zagovarja dr. Svetozar Grgin in nad 100 obtožencev

Včeraj dopoldne se je pred okrožnim sodiščem v Osijeku pričela razprava proti obtoženemu zaradi tako imenovane našičke afere. Sednjo predseduje predsednik okrožnega sodišča Aleksander Povržanović, votanta sta Josip Zuber in Peter Ristić, rezervni sodnik pa je dr. Martin Krnić. Obtožbo zastopa dr. Benjamin Maurović iz Zagreba ob asistenci osiješkega namestnika državnega tožila dr. Josipa Perkovića. Državni erar, ministarstvo za kmetijstvo, finančno ministarstvo zastopa pravobranilec Živko Petrović, državno poselstvo Belje pa glavni tajnik Djordje Jovanović. Privatno udeležene, namreč Beograjsko zadrugo zastopa dr. Milan Popović, a kankurzne oškodovance dr. Radošević iz Zagreba. Obtoženci, ki niso v priporu, so prišli v Osijek že v četrtek in sredo ter se nastanili v hotelu. Na založnih klopeh so številk v imena obtožencev. Na prve vrste klopi so sedli obtoženci, ki so jih pripeljali iz zaporov. Stenografi Presbiraža vodijo zapisnik za sodišče. Nasproti zastopnika privatnih udeležencev so glavni zagovorniki, med njimi bivši minister dr. Mažuranić, zagrebški odvetniki dr. Poduje, dr. Werk in dr. Politeo, osiješki zagovorniki dr. Lajtner, dr. Horn, dr. Tolnauer, dr. Velenderić in drugi. Prijavljenih je 36 zagovornikov, a obtoženci so razvrščeni na klopi po svojih številkah v obtožnici.

Otvoritev glavne razprave

Predsednik Povržanović je ob 8.30 otvoril glavno razpravo o kazenskem predmetu proti dr. Svetozaru Grginu in tovarišem zaradi kaznivga dejanja po § 344 k. z. in drugih del. Predsednik je pri tem konstatiral, da bodo stenografi beležili izjave, publiko je pa opozoril na mir in red ter spoštovanje dostojanstva sodišča, ker bi moral v nasprotnem primeru uporabiti zakonske predpise. Po nekaterih formalnostih je prečital predsednik imena obtoženih, in vsak se je odzval z »ovdje«. Za obtoženega Jelovec je bilo konstatirano, da je umrl, a javil se tudi ni obtoženec Ervin Batori, ki pride pozneje. Predsednik je tudi naznanil, da je po odloku apelacijskega sodišča v Zagrebu odbila obtožnica proti Branku Grmuši. Pri svojih generalijah so morali obtoženci takoj navesti imena svojih zagovornikov.

Glavni obtoženci so:

Zdravnik dr. Svetozar Grgin iz Orahovca; dr. Stjepan Mlinarić iz Zagreba; v Švici rojeni dr. Filip Schlesinger iz Dol. Miholca; višji šumarski svetnik Žika Živanović iz Sremske Mitrovice; na Dunaju rojeni direktor »Podravine« Adolf Schlesinger; na Madjarskem rojeni direktor »Našičke d. d.« Aleksander Sohr; v Tropavi rojeni in na Dunaju živeči industrijalec Alfred Czuczka; na Dunaju rojeni industrijalec inž. Viktor Gutmann; tajnik tvrde »S. H. Gutmann« in župan v Belišči Konstantin Dožudić; direktor »Našičke d. d.« v Zagrebu Zvonimir Bratanić, direktor podružnice »Našičke d. d.« v Beogradu Ervin Lovrić; generalni direktor »Slavexa« v Zagrebu Alfred Spitz; zdravnik in bivši narodni poslanec dr. Dragoljub Jevremović iz Beograda; vpokojeni davčni uradnik Mavro Sulić iz Osijeka; v Trzinu rojeni davčni inspektor v p. Teodor Jelovec, ki si je sam pomagal na oni svet; finančno-pravni zastopnik Aleksander Božić iz Zagreba; uradni ministarstva financ Ervin Sartori iz Beograda; vpokojeni načelnik kmetijskega ministarstva Zvonimir Turina; višji šumarski svetnik Ljubomir Bugarović iz Vukovara; šumski svetnik pri banki upravi v Zagrebu Milan Piehler; svetnik ministarstva za kmetijstvo Ivan Vlahović; na Madjarskem rojeni direktor »Našičke d. d.« v Zagrebu Zoltan Herzog; v Budimpešti rojeni prokurist »Našičke d. d.« v Zagrebu Filip Winter; direktor podružnice »Našičke d. d.« v Andrijevcih Richard Baumgartner.

Poleg teh 24 obtožencev, ki je pa Jelovec že umrl, je še več drugih uradnikov »Našičke d. d.« med njimi tudi v Madaras-Aljaklaka na čehoslovaškem rojeni upravitelj »Našičke d. d.« v Dolnji Lendavi Gejza Fejöl. Skoraj vsi so rojeni na Madjarskem in mnogo je Židov. Na 34., 35., 36., 37. in 38. mestu so razni uradniki generalne direkcije drž. žel. in oblasti fabrik v Beogradu. Na 39. mestu je Franc Fabijanić, geometer direkcije drž. žel. v Ljubljani, nato spet železniški uradniki. Na 43. mestu je v Dolnjem Logatcu rojeni teh. uradnik generalne direkcije drž. žel. Franc Istenič iz Beograda, nadalje neki kontrolor generalne žel. direkcije v Beogradu, a na 45. mestu v Savelici rojeni železniški uradnik Viktor Kladnik iz Pluja. Na 47. mestu je v Zagorju ob Savi rojeni železniški uradnik Ciril Lazar iz Ljubljane. Med drugimi železniškimi uradniki je na 55. mestu Ljubljancin Franjo Ogorevc, teh. uradnik generalne direkcije drž. žel. Me. železniški uradnik srečujemo tudi ruska imena, a na 64. mestu je v Borovnici rojeni Leopold Debevc, postajenačelnik iz Dolnje Lendave. Na 65. mestu pa prometnik Bono Dimić iz Moškanevca. Na 69. mestu v Ščavnici pri Ljubljani rojeni železniški uradnik Anton Škrobar iz Maribora, na 70. mestu na Zidanem mostu rojeni postajenačelnik Edvard Škrobar iz

Letevika, na 75. mestu v Zgornjih Duplah rojeni postajenačelnik Josip Zaplotnik iz Vojniča. Nato sledi neki višji šumarski pristav, a na 77. mestu je v Kamovcu pri Dolnji Lendavi rojeni inspektor parnih kotlov Evgen Ber iz Sarajeva, za njim občinski blagajnik iz Križa, nadalje sreski načelnik iz Zenice, na 80. mestu v Karlovcu rojeni postajenačelnik Rudolf Furlan iz Zenice, na 81. mestu Predvorom rojeni postajenačelnik Anton Grčman iz Odžacev, nato nek šumarski svetnik, občinski beležnik, železniški uradnik, viš. šumski svetnik, na 91. mestu sreski načelnik Armin Milanić iz Čakovca, na 93. mestu v Črnom vrhu rojeni šum. svetnik Rudolf Pipan iz Bjelovara, spet železničarji in občinski beležniki ter šumarski uradniki, na 103. mestu sreski načelnik Aleks. Zeljić iz Žepča, na 104. mestu šef bolniškega oddelka OUZORA Oto Munder iz Osijeka, na 105. mestu viš. šum. uradnik, na 106. mestu sekretar ministarstva trgovine in industrije Stevan Gokjović iz Beograda in na zadnjem mestu pa Sohrvo šofer, sarajevčan, Franjo Pačar.

Obtoženih je 107 oseb. Po ugotovitvi, da so vsi obtoženci dali svoje podatke, je predsednik dal besedo državnemu tožilcu dr. Mauroviću. Odvetnik dr. Werk je v imenu svojih klientov, ki so v preiskovalnem zaporu, prošil sodišče, naj razpravo nikakor ne prekinja in prelaga, edino, če bi bilo potrebno po dr. Jevremoviću. Nato je pričel drž. tožilec dr. Maurović čitati obtožnico.

Dr. Svetozar Grgin

Obtožnica mu očitá, da je v letih 1927. do 1934. večkrat napravil lažen bankrot z namenom, da plača svoje dolgeve. Poleg tega je na videz in tudi v resnici poslabšal svoje gmočno stanje tako, da je bil nad njegovim imetjem leta 1932. otvorjen konkurz. Svoje gmočno stanje je poslabševal na tale način: Ko je imel v najemu sladkorno tovarno v Svcu po pogodbi iz leta 1929. in ga je financiral neki denarni zavod iz Beograda z odprtim kreditom štirih milijonov dinarjev, je leta 1930. sestavil najemni konzorcij za izkoriščanje tovarne ter izročil investicije v znesku 1.000.000 Din in vse premoženje kot svoj report na bazi vrednosti 500.000 Din, čeprav je bilo vse to vredno 1.250.000 Din. Nato je dovolil, da je konzorcij ves aparat kupil na licitaciji za prej omenjeno vsoto in za 20% participacijski dobiček enega milijona dinarjev, ter je tako svoje premoženje zmanjšal, oziroma ga ni naložil v denarni zavod v Beogradu, kar znači, da je del svojega premoženja priklil oziroma na videz prodal in tako napravil z bankrotstvom zločin proti premoženju. Nadalje je leta 1931. svojo participacijo na 60% dobičku v delniški družbi »Almadore«, ki je imela tovarno spirita v Čačari in 350 oralov zemlje v vrednosti dveh milijonov dinarjev, prodal dr. Adolfu Schlesingerju in dr. Filipu Schlesingerju za 240.000 Din, pri tem je pa sprejel samo 80.000 Din, torej spet poslabšal svoje stanje, ker je svoje premoženje prodal mnogo pod ceno.

Ceprav je vedel, da ne more plačati, je sklepal pogodbe z ekonomijo teh posestev in na podlagi teh dobival posojila od državnega poselstva Belje nad 412.000, od Srbske centralne banke v Osijeku nad 108.000, od Lanene industrije d. d. v Osijeku nad 259.000, od Paromlina Union nad 160.000, od Srpske posojilnice v Osijeku 116.000 Din, od Svetislava Jovanovića 43.000, od Istočnega trgovačkoga društva v Beogradu 36.000 in od Beograjske založne banke 35.000 Din. Nadalje je pri Zvozi pivarske industrije v Beogradu naročil vagon semenkega ječmena v vrednosti 28.000 Din, čeprav je vedel, da zgornjih dolgov ne bo mogel plačati niti vrniti. Svoj doleži v obliki provizije, ki jo je dobival od tovarne »S. H. Gutmann« v Belišči, oziroma od Našičke fabrike tanina in Paromlina d. d. v Zagrebu po ustanovitvi »Podravine«, ki je prevzela obveznost plačanja provizije za posredovanje pri nakupu gozdov poselstva »Maljač« po 80 švicarskih frankov od orala, je plačeval Adolfu Schlesingerju in dr. Filipu Schlesingerju, odnosno Jugoslovenski udruženi banki.

Od Beograjskega denarnega zavoda je dobil 4.000.000 Din posojila na menični akcepti 16 mese po 250.000 Din, vendar pa tega akcepta ni plačal in ga tudi ni mogel, ker je vedel za svojo insolventnost.

Za dobljeno posojilo od dr. Filipa Schlesingerja in Adolfa Schlesingerja v znesku 35.000 Din je zastavil dohodek nasejane sladkorne repe na površini 60 oralov, t. j. v posest, da oni ko v lastni režiji opravijo žetev, krijejo svoje zahteve.

Ceprav je vedel, da po sporazumu iz l. 1925. z Jugoslovensko udruženo banko v Zagrebu mora njej zastaviti vse svoje nepremičnine in terjatve za kredit, ki mu ga je banka dala v znesku 9.000.000 Din, a da prometna vrednost njegovega premoženja in nepremičnega premoženja znaša 4.000.000 Din, čeprav so od njega terjali vsoto 18.000.000 Din, medtem ko je svoje zavarovane terjatve za plačanje dolgov Schlesingerju v celoti zastavil, vedoč za svojo insolventnost, vendar ni v pravem času predložil sodišču otvoritve konkurza, in je tako oškodoval svoje upnike.

Kot edini lastnik puste Vereš-major v Zdenca od l. 1922., ki je pa se ni zemljeknjižno pre-

pisal, je s skupno pogodbo leta 1930. sklenjeno med vključenim lastnikom Viljemom Gulmanom po pooblaščenju Jugoslovenske banke v Zagrebu in njim, je prepisal na svoje ime 1250 oralov, obenem je pa za kupno vsoto 5.500.000 Din, ki jo je izročil prodajalcu, izdal Udruženi banki garancijsko pismo, ki po njem ta lahko vknjiži pravico zastave za ta dit 5.500.000 Din, kar je banka leta 1930. tudi izkoristila in na teh nepremičninah pravico zastave vknjižila, torej, je z namenom postavil navedenega upnika v boljši položaj, da bi tako oškodoval druge svoje upnike.

Dr. Stjepan Mlinarić

Ta in dr. Grgin sta obtožena, ker sta l. 1930. sklenila prodajno pogodbo, ki z njo vključeni lastniki Artur Gutmann in drug s posredovanjem pooblaščenca Jugoslovenske Udružene banke navidezno prodajo dr. Svetozaru Grginu del nepremičnin vpisanih v davčni občini Orahovca in Zdenici v obsegu 1250 oralov za 5.500.000 Din in se kupnina smatra za krito na ta način, da bo Jugoslovenska udružena banka, ki to prodajo financira, na podlagi izdane garancijske listine vknjižila s pravico zastave za podeljeni menični kredit, čeprav jim je bilo dobro znano, da so objekti te prodajne pogodbe last dr. Grgina, oziroma, da lastniki tega zemljišča niko Artur Gutmann in drugi, niti je njim kupnina izplačana — vendar so pogodbo za garancijsko listo zemljeknjižno prepisali in s tem napravili lažno listino, ki so jo porabili kot pravo.

Dr. Filip Schlesinger

Je obtožen, ker je leta 1930. napravil cenilno izjavo, ki se je vjemala s fiktivno ceno in skiciral načrt pogodbe tako, da sta dr. Grgin in dr. Mlinarić na videz sklenila pravo pogodbo, ki sta se je tudi poslužila, čeprav je bila izjava lažna.

Živko Živković

Ker je kot predsednik komisije in taksator v Sremski Mitrovici predložil elaborat o ocenitvi gozda, ki ga je »Podravina d. d.« prodala petrovgradski občini, smatral, da je skupna vrednost 86.000.000 Din, čeprav je stvarna vrednost po prejšnjih cenilvah bila samo 52.000.000 Din. Za taku lažno cenitev naj bi bil obtoženec dobil od Adolfa Schlesingerja 1.000.000 Din honorarja, a dobil ga je samo 60.000 Din.

Adolf Schlesinger, Aleksander Sohr, Alfred Czuczka in Viktor Gutmann so obtoženi, da so leta 1930. naročili Živko Živkovića, naj sestavi elaborat glede cenitve gozda »Podravina« za cenilno vsoto 86.000.000 Din, kar je tudi storil za objavljeni honorar ter so na ta način državnega uslužbenca zapeljali in izpodbudili, da je napravil lažni službeni spis.

Adolf Schlesinger, Aleksander Sohr, Alfred Czuczka, dr. Zvonko Bratanić, Ervin Lovrić in Alfred Spie, ker so leta 1933. v Beogradu, da bi preprečili eksproprijacijo industrijskega gozdnega veleposelstva, nagovorili narodna poslanca dr. Nikola Nikića in Vasilija Trbića, naj kot narodna poslanca s protizakonitim delovanjem v skupštinskem odboru za razpravljanje omejenega zakonskega osnutka delata proti taki rmi: grana zakona, kar so deloma tudi uspeli in ta za to dr. Nikola Nikić in Vasilije Trbić dobila, prvi 115.000 Din, drugi pa 50 do 70.000 Din.

Dr. Dragoljub Jevremović je obtožen, da je leta 1933. kot narodni poslanec za prej dogovorjeno vsoto 100.000 Din, ki mu jo je v več obrokih plačal Aleksander Sohr, delal na to, da se v končno sprejetem predlogu zakona o uklinjanju družinskih fidejkomisov izpremeni odoba, in sicer v trenutku, ko bi bil ob izjavljavi nekdo čakalec, da bi postal solastnik, in da se to uvrsti v uredbu, ko zakon določa obvezno moč, kar je šlo na škodo narodnih in državnih interesov.

Dr. Dragoljub Jevremović, da kot narodna poslanca delata proti predlogu zakona o uklinjanju družinskih fidejkomisov, in so zato bile dr. Nikić izplačane vsote, ki se n. z. ugotovljuje, dr. Jevremoviću pa 100.000 Din.

Adolf Schlesinger in dr. Filip Schlesinger sta obtožena tudi zaradi raznih pogodb, kjer sta napravila tudi lažne listine. Marko Sulić je obtožen, da je kot šef davčne uprave v Našicah v sporazumu s Adolfom Schlesingerjem, Filipom Schlesingerjem in Sohrm pri zaračunavanju taksa napravil tako, da so namesto dvakrat po 129.000 Din plačali le 10.487 Din njemu so pa plačali za to nad 145.000 Din.

Zaradi tega podkupovanja so obtoženi tudi Adolf Schlesinger, Filip Schlesinger in Aleksander Sohr.

Šef davčne uprave v Našicah Teodor Jelovec je obtožen, da je pri takšah prireditel interesentom 2.600.000 Din in je za to od prestavnikov »Podravine« dobil 300.000 dinarjev in 150.000 dinarjev. Poleg tega je pa zahteval in od Adolfa Schlesingerja tudi sprejel 10.000 Din pri neki drugi kupitji. Aleksander Božić je obtožen, da je sprejel 240.000 Din honorarja, ker je pomagal Jelovcu, a vsi imenovani so obtoženi tudi,

ker so plačali Jelovcu 300.000 Din, Adolf Schlesinger pa še za onih 10.000 Din posebej.

Ervin Sartori sedi na založni klopi, ker je kot uradni ministarstva financ Božičeve in Jelovečeve navedbe odobrili in je za to dobil 240.000 dinarjev. Prav tako so tudi podkupovalci obtoženi zaradi te vsote.

Zvonimir Turina, načelnik v ministarstvu za kmetijstvo, je obtožen, ker so mu obljubili dar 10.000 Din za nevestno poslovanje, Adolf Schlesinger in Sohr pa zaradi te obljube. Šumski referent Ljubomir Bugarović je obtožen ker je za zlorabo uradne oblasti dobil 65.000 Din, poleg tega pa tudi sprejel 7000 Din od obljubljenih 110.000 Din. Za to sta obtožena tudi Sohr in Bratanić. Milan Piehler se bo moral zagovarjati, ker je kot šumarski svetnik sprejel 42.500 Din raznih bakšisev.

Manjših podkupnin je še vse polno, saj so izdali 4.500.000 Din podkupnin raznim državnim uslužbencem. Mnogo je obtoženih zato, ker so za državo prevzemali slab material in za podobne zlorabe, zlasti pa pri prevzemanju železniških pragov, ko so dobili 650.000 Din podkupnine. Železničarji so »Našičke« dajali prvenstvo in so zato od vsakega vagona dobili po 2 do 5 Din, kar je zneslo 1.800.000 Din. Tudi za razna poročila, ki so koristila »Našičke«, so spravili v žep državni uslužbenci 2.000.000 Din. Višji in nižji uradniki generalne direkcije so dobivali nagrade predvsem pri prevzemanju pragov in gradbenega materiala, drugi pa spet pač za to, ker so radodarni gospodi šli na roko. Leopold Debevc je dobil 7000 Din, Bono Dimić 9000 Din, Anton Škrobar 6000 Din, Edvard Škrobar 600 Din, Jos. Zaplotnik 70.000 Din, Franc Fabijanić 1000 Din, Viktor Kladnik 6950 Din, Fran Ogorevc 8200 dinarjev, Rudolf Furlan 16.000 Din, Rudolf Pipan 6000 Din, šef bolniškega oddelka okrožnega urada v Osijeku Oto Munder je pa od Ivana Gutmanna dobil 25 do 30.000 Din.

Ker sta izdala za »diskretne izdatke« kar 30.000.000 Din in sta jih zaračunala kot »upravne stroške« sta obtožena Aleksander Sohr in Zoltan Herzog. Drugi so spet obtoženi, ker so pri teh zlorabah sodelovali ali pa samo vedeli zanje.

Ob 18.30 je predsednik razpravo prekinil in se je pričela spet davi ob 8., ko je državni tožilec nadaljeval s čitanjem obtožnice.

Delavsko gibanje

—d Knjižnici Delavskih zbornic stalno napreduje. Knjižnica delavske zbornice je v prvem tromesečju letošnjega leta izposodila 15.452 knjig, to je 643 več kakor lanskoo leto v istem času. Knjižnica v Mariboru je izposodila v treh mesecih 10.363 knjig, to je 632 več ko lani. Knjižnici sta odprti vsak delavnik in izposojujeta knjige tudi na deželo.

—d Prisiilni delovni tabori v Nemčiji. Kakor je že znano, je Hitler uvedel obvezno delo za vse mlade ljudi, ki se niso prekoracili svojega 25. leta. Ti mladeniči so prisiljeni zapustiti svoja službena mesta ter služiti vsaj leto dni v teh prisiilnih delovnih taboriščih. Za svoje delo dobivajo dnevno mezdo 13 pfenigov, kar znaša v našem denarju približno 5 dinarjev. Za teh borih pet dinarjev morajo osem ur opravljati najtežja dela v gozdovih, pri gradnji cest itd. Po končanem delu morajo še izvrševati vojaške vaje, ki navadno trajajo globoko v noč. V teh taboriščih vlada najstrožja disciplina in najmanjši preslopek se kaznuje s postom, temnico ali skrajševanjem določenega dopusta. Za večje prestopke so vpeljane v teh taboriščih tudi telesne kazni, predvsem, šibanje.

—d Štirideseturni delovni teden. Upravni odbor Mednarodnega urada dela se je pred kratkim bavil z vprašanjem 40urnega delovnega tedna ter z vprašanjem v katerih področjih industrije naj bi se uvedlo to načelo. Mednarodni urad dela je priporočil, naj se 40urni teden uvede pri izvajanju vseh javnih del, nadalje v kovinski industriji, v steklarnah ter pri izvajanju javnih in privatnih stavbenih delih. Priporočila mednarodnega urada dela pa najbrže ne bodo mnogo zalegla, ker so se 40urnemu tednu v Zenevi odločno uprli delodajalci.

—d Svetovni kongres socialne politike. Po poročilih nekaterih čehoslovaških listov bo prihodnje leto v Pragi svetovni kongres socialne politike. Tako je sklenilo mednarodno združenje za socialni napredek, kojega predsedstvo je zasedalo koncem januarja t. l. v Bazileji. Glavno točko programa praškega kongresa bo tvorilo vprašanje socialne politike v zvezi z načrtnim gospodarstvom.

—d Tudi na Čehoslovaškem mezde rapidno padajo. Osrednja socialna blagajna v Pragi je pred dnevi objavila statistiko bolniških blagajn o razvrstitvi zavarovanih članov v mezdne razrede v preteklem letu. V tej statistiki primerja stanje delavskih mezd iz leta 1934 z mezdami iz leta 1929, t. j. z dobo gospodarske konjunktore. Na ta način prihaja osrednja socialna blagajna do zaključka, da je skupna delavska mezda padla od leta 1929 do 1935 za 5.409 milijonov Kč ali 36,01%. Povprečni letni delayčev zaslužek je v tej dobi padel za 832,35 Kč ali 14,75%. Število zavarovancev v najnižjih razredih raste, v višjih pa znatno pada, kar je posledica padanja mezd.

Putnik

Koncesijonirana menjalnica — oficijelni
potniški biro.

TUJSKO-PROMETNA ZVEZA
v Mariboru
Aleksandrova cesta 35.

Dnevni dogodki

× V dneh 11., 12. in 13. maja t. l. bo v Ljubljani kongres jugoslovanskih akademikov, ki se ga udeležijo veliko število nacionalne mladine iz vse države. Vabim vse hišne posestnike, da ob tej priliki v pozdrav zborovalcem razobesijo zastave, stanovalce pa vabim, da staviijo za prenočišče delegatom in akademikom razpoložljive sobe na razpolago centralnemu akcijskemu odboru v Ljubljani, Tomanova ulica 3. — Predsednik mestne občine: dr. Ravnihar I. r.

× Minister za notranje zadeve Popović — častni meščan sarajevski. Na večerajšnji seji mestnega zastopstva v Sarajevu je bil izvoljen za častnega meščana ministra za notranje zadeve Velimir Popović. Po njem bodo imenovali tudi eno ulico.

× Odlikovanje. Predsednik češkoslovaške republike je odlikoval šefa centralnega presbira g. Gjurovića z redom Belega leva III. stopinje. Čestitam!

× Svojim volilem! Najprisrčnejše se zahvaljujem vsem, ki so pripomogli na katerikoli način do tako sijajne zmage vladne liste in njenih sreskih kandidatov, posebno pa gospodom vol. komisarjem in svojim predstavnikom na dan volitev 5. maja. Obenem se zahvaljujem vsem izraženim čestitkam, ki sem jih vsled sijajne zmage dobil od mojih prijateljev in znancev iz vseh stanov naše države, ker mi pri danih razmerah ni moglo vsakega posebej se zahvaliti. — Mihael Brenčič.

MALINOVEC

iz slovečih gorjanskih malin, zajamčeno naraven, odlične kvalitete, priporočljiv zlasti deci in bolnikom, nudi najceneje v posodah od 5 kg dalje domača parna destilacija A. ROJEC, Stjena.

× Lepa pustolovščina na Šentjakobskem odru. V soboto 11. in v nedeljo 12. maja vprizore Šentjakobčani zadnjikrat v sezoni izvrstno uspešno komedijo »Lepa pustolovščina«. Izvrsten humor prepleta komedijo skozi vse dejanje tako, da se bo občinstvo prijetno zabavalo. Nastopijo poveličini mlajši člani ansambla. Vstopnice se dobe za obe predstavi od sobote dalje od 10. do 12. ure in od 15. do 17. ure popoldne ter eno uro pred predstavo. Začetek predstave vsakokrat ob 20.15 uri.

× Geografsko društvo v Ljubljani ima svoj redni letni občni zbor v ponedeljek, dne 13. maja ob pol 18. uri v Geografskem inštitutu na univerzi. Dnevni red običajen.

× Gostovanje dunajskega »Burgtheatra« v Zagrebu. Gostovanje »Burgtheatra« v Zagrebu je določeno za 27. in 28. maja. Igrali bodo prvi večer »Der Fall Claasen« od Ebermayerja, drugi večer pa veseloigro »Caprice« od Sil-Vora.

× »Mednarodni čistilec čevljev«. Ta znamenita oseba živi pri nas v Beogradu in se piše Ali Husein. Zgoraj omenjeni napis ima na svoji skrinji, kjer hrani svoje orodje. Mož govori 13 jezikov. Prav rad se pohvali, da je čistil že obušale Mussoliniju, Kemalu Atatürku in Hitlerju in drugim odličnim osebam. Sotrudniku beogradskega »Vremena« pa je rekel v razgovoru, da mu je silno žal, da ne zna brati in pisati. »Če bi to znal, bi lahko postal že minister; seveda ne tukaj, pač pa v Ameriki ali v Afriki!

× 9letni »slepi potniki«. Včeraj se je pripeljal z brzovlakom iz Splita v Zagreb 9letni Stjepan Miholjić, sveda brez voznega lista. Skril se je v stranišče, kjer ga je našel sprevidnik in ga izročil zagrebški policiji. Uradniku je deček povedal, da je sirota brez očeta in matere in da se je klatil že daleč po svetu in iskal človeka, ki bi se ga usmili. Tako je prišel tudi v Split, a tam mu ni bilo všeč in se je vrnil v Zagreb. Policija je izročila jako bistrega dečka nekemu zavodu, kjer je dobil najprej jesti in čisto obleko, na svojo željo pa bo lahko tudi obiskoval šolo.

× Javnosti v vednost! Ker javnost dovolj ne loči nacionalnih organizacij, javlja Orjuna, da je popolnoma samostojna organizacija in nima ničesar skupnega z drugimi sličnimi organizacijami. — Čelnik: Bizaj Franjo.

× Otvoritev muzejskih zbirk. Pričenši z dnem 12. maja bodo zbirke muzeja odprte vsako nedeljo od 10. do 12. ure za splošen brezplačen poset. — Istega dne ob pol 11. uri bo obenem tudi otvoritev Grebenčeve zbirke iz področja ljudske obrtnosti, ki je razstavljena v novih vitrinah v I. nadstropju muzejske zgradbe. Posebna vabila se k tej otvoritvi ne bodo razpošiljala.

× Jurjevanje je v Jugoslaviji tradicionalni praznik narodne zavesti. Naši predniki so ta dan slovesno praznovali. V teku nadvlade tuja se je pri nas mnogo starih tradicij opustilo, deloma pozabilo. Družba Sv. Cirila in Metoda je vzbudila zopet zanimanje za Jurjevo proslavo in prireja po svojih ljubljanskih šentpeterskih in šentjakobsko-trnovskih podružnicah že dolgo vrsto let »Jurjevanje« na Gradu. Dne 12. maja vabijo združene podružnice vse ljubljansko in okoliško prebivalstvo na »Jurjevanje« na Grad, kjer bo poskrbljeno za zabavo in razvedrilo, za jed in pijačo.

× Zahvala. Vsem mojim volilem, ki so dne 5. maja oddali svoje glasove za Jevtičevovo listo in mojo osebo, se podpisani za Vašo neomahljivo značajnost in globoko zavednost najiskrenejše zahvaljujem. Ostanite tudi v bodoče zvesti svoji ideji. — Vaš M. Bajuk.

× Prometno društvo Medno-Tacen bo imelo svoj prvi občni zbor v sredo, dne 15. maja ob pol 8. uri v restavraciji »Zvezda«.

× Prve jagode so se pojavile na zagrebškem trgu. Jagode so »vrtne«, so tudi prav lepe, debele in okusne, samo precej so še slane: prodajajo jih po 60 Din kilogram.

× Električni tok je ubil 19letnega fanta Franca Českovica na posestvu Botinču pri Slupniku. Fant je hotel nekaj popravljati na daljnovodu, pa se je dotaknil žice. Fant je bil takoj mrtev.

× Izginila je neznano kam 15letna Karmen Ciglenički iz Donje Stubice. Dekle je bilo za velikonočne praznike doma pri starših, po praznikih pa je odšlo zopet v Zagreb v šolo. V Zagreb pa ni prišla. Dekle je visoke in močne postave. Policija sumi, da je dekle padlo kakemu brezvestnežu v roke.

× Število tujih delavcev v Savski banovini stalno pada, tako je danes že 60 odstotkov tujih delavcev manj kakor jih je bilo še pred petimi leti.

× Dež v severni Dalmaciji. V Šibeniku in v severni Dalmaciji je vladala nekaj dni že prav občutna suša, tako da je že primanjkovalo vode za ljudi in za živino. Sedaj pa je pričelo deževati, tako da zaradi kratke suše ne bo škode.

× Vse ljubitelje družabnosti ponovno opozarjamo, da se jim nudi jutri 11. maja izredna prilika. Zabavali se bodo lahko v veselem razpoloženju in v prijetni družbi prav do zore. Vrh tega bodo lahko poslušali priznane umetnike, ki bodo s pesmijo in besedo prikazali vse lepote in vrline našega naroda. Na programu so pesmi iz Primorja in Istre ter recitacije in prelepe primorske in čakavske lirike. Sodelovali bodo poleg drugih, gospa Medvedova, gđ. Iglečeva, zbor akademikov, originalen duet iz Istre. Po programu bo ples ob sviranju najnovejših plesnih komadov. Bufet bo založen s primorskimi specialitetami in dobro pijačo. Narodne noše bodo prispevale k pestrosti tega večera. Zato pridite vsi na 4. družabni večer kluba akademikov iz Trsta, Gorice in Istre, ki bo jutri, dne 11. maja ob 20 v vseh prostorih Kazine.

Ljubljana

Nočno službo imajo v soboto: lekarne dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6, Hočvar, Celovška cesta 62 in Gartus, Moste, Zaloška cesta.

× Orjuna priredi svoj običajni djurdjevski uranek dne 12. t. m. Zbor ob 6. pred Narodnim domom; za članstvo obvezen, vabljeni ostali orjunaši. — Odbor.

× »Filozofsko društvo« v Ljubljani priredi 11. maja ob 18. na univerzi (predavalnica 90) svoje četrto predavanje. Predaval bo vseuč. profesor dr. A. Ušeničnik o temi: Tomizem in novejšje filozofske smeri. Vabljeni vsi, ki se zanimajo. — Odbor.

× Idrijčani za nov rekord. Ob sobotah zvečer se bodo Idrijčani in seveda tudi Idrijčanke merili za rekord, kdo bo pospravil največ žlikrofov. Vodstvo ima naša Idrijčanka ga. Fani, restavratorka pri »Rožic« v Židovski ulici. V komisiji so pa tudi naši stari strokovnjaki žlikrofov in bakale. Vabljeni so pa tudi prijatelji Idrijčanov.

× Tatvine in tatvinice so še vedno stalni odmev dnevnih dogodkov. Ljudje kraje vse, kar jim pride pod roke. Največ prijateljev imajo kolesa in njih posamezni deli. Tako je bilo v Tavčarjevi ulici št. 4 ukradeno izpred gostilne Elza moško kolo, znamke Rex. V aktočki na kolesu je bilo nekaj gotovine, nekaj zastavljalnih listkov in potrdilo za kavčijo na ime Trpin Boleslav. — Na Zabajaku št. 3 so nepridipravi odnesli Cepudru Leonu iz zaklenjene spalnice moško obleko, vredno Din 800. — Na Dolenjski cesti so neznani storilec skušali vlomiti minuli četrtek med 24. in 1. uro v stojnico Franciške Zupančičeve. Bili so pa pravčasno opaženi in prepodeni. — Na Vodnikovih cesti je imel tat več sreče. Bil je skromen, vendar je ukradel Muršku Mihi 120 dinarjev gotovine.

× Dve uri sta dobili noge. Na bivšem igrišču Ilirije v Medvedovi ulici je izginila nikljasta zapetna ura dijaku Antonu Šubertu. Ura je bila vredna 280 Din. — Iz spalne sobe Marije Kranjčeve v Mostah, Zvezna ulica 17, je prav tako neznano kam pobegnila enokrovnja nikljasta žepna ura. Imela je na pokrovu vgraviran železniški stroj in je vredna 200 dinarjev. — Za begunkama žalujejo razočarani lastniki, policija pa išče osebe, ki so nezvesti mara urama preskrbele protizakonito zavetje.

× Železna srajca. Zadnjo soboto je bil iz zaporov tukajšnjega okrožnega sodišča izpuščen 25letni T. J., doma iz Rakitnice občina Dolenja vas pri Ribnici. Fant je imel že večkrat opravka z oblastmi, s kakršnimi si ga je brčkone ni želel. Ko je prišel iz zapora, ga je policija čez malo časa videla tako čedno oblečena, da je fantova vnanost postala sumljiva. Radi tega so mlađega človeka aretirali. Izpovedal je, da je po vrnitvi v svobodo krenil domov in očetu izmaknil Din 2700. — Nato se je pripeljal v Ljubljano, si kupil kolo za 900 Din, blago za obleko s podlogo vred itd. Pri njem so našli še 400 Din. Znesek je oblast do nadaljnjega zaplenila hkratu s kupnino za kolo in blago, tako da je ohranjen ves denar razen malenkosti, kolikor je fant potrosil za vožnjo in hrano.

Prodaja vse vozne karte za tu- in inozemstvo po originalnih cenah. Kupuje in prodaja vse valute po najugodnejših dnevnih tečajih. Daje brezplačno vse informacije. — Vizumi. Izleti. Zavarovanja. Reklamacije. Železniška reklama. Podružnice: Menjalnica Maribor, glavni kolodvor, tel. 26-69, Celje, Krekov trg, tel. 119, Št. Ilj drž. meja, Gornja Radgona, tel. 21-21, Rogaska Slatina v sezoni, tel. 1.

* Tatvina na Izanski cesti. Ponoči od četrta na petek se je v neki šupi na Izanski cesti nenadoma prebudil hlapec, pa se mu je v polspanju zdelo, da je nekdo nekaj šemiril okrog njega. Takoj se je potipal in spoznal, da mu je nekdo ukradel denarnico z 300 Din. Sum je padel na tovariša-hlapca, ki ga je stražnik tudi prijel in še rešil ukradeni znesek. Nezvesti tovariš prejme seveda primerno plačilo.

* Vlom v Mostah pri Ljubljani. V spalnico Komidara Josipa v Mostah, Pokopališka ulica št. 35/1., je 9. t. m. vlomil neznani vlomilec in odnesel iz omare 800 Din gotovine ter dve hranilni knjižici Ljudske posojilnice. Obe se glasila na ime Komidara Josipa. Prva z vlogo Din 200.160 — je vinkulirana, druga z vlogo Din 15.000 — ni vinkulirana. Skupna škoda znaša Din 215.160. — Vlomilec je 20 do 25 let star, majhne postave in nosi siv letni trenčkot.

* Primorski akademiki! V ponedeljek, 13. t. m. ob 15. uri bo na Univerzi velik sešestanek akademikov-emigrantov. Prišli bodo tovariši iz Zagreba, Beograda in Subotice. Razpravljalo se bo o važnih vprašanjih. Vaša dolžnost je, da pridete, da bo manifestacija čim večja.

Maribor

△ Kino Union. Vesela opereta »Suzana« z Lilian Harvey v glavni vlogi.

△ Kino Union, od sobote dalje velenapeti in pustolovski film »Al Capone« (žig sramote).

△ Trgovsko zborovanje. V petek 10. maja ob 20. uri bo v restavraciji Narodnega doma redni občni zbor Slovenskega trgovskega društva v Mariboru.

△ Koruzni zbor zastoni! Občina Pobrežje bo razdelila večjo količino koruznega zdroba in moke. Pozivajo se revnejši prebivalci občine, da se zaradi nakazne zglase med uradnimi urami v občinski pisarni.

△ Fantje odhajajo... Vriskaje, pojoč, spremljani s harmoniko in vsi v evetju, odhajajo fantje k vojakom. V Maribor prihajajo iz bližnje in daljnje okolice, tu jih zberejo in razporedijo in nato transportirajo v določene kraje. Fantje so veseli in prešerni, marsikatero dekle pa si na tihem briše solze...

△ Pisma iz Španije. Imovitejši Mariborčani dobivajo zadnje dni kaj čudna pisma iz Španije. Neki mariborski stavbenik je prejel pismo, v katerem ga neki neznanec iz Španije prosi za pomoč, da bi mu namreč rešil z gotovim zneskom kovčec, ki je na neki železniški postaji v Franciji in v katerem je okoli 2 milijona frankov denarja. Nadalje sporoča isti neznanec, da je trenutno radi bankrotstva zaprt neke v Španiji, za uslugo pa bo odstopil njegovemu rešitelju oziroma rešitelju tajinstvenega kovčeka tretjino gornje vsote. — Pisma so pisana v nemščini in je razvidno, da jih je pisala ena in ista oseba. Seveda imajo vsa pisma značaj izvaljanja denarja pod dokaj originalno pretvezo.

△ Splitski »Hajduke« v Mariboru. V soboto 1. junija gostuje v Mariboru splitski »Hajduke«. Odigral bo prijateljsko tekmo s SK Železničarjem.

△ Grad pohotnež. Na policiji se je zglašil neki 15letni mladenič in javil, da ga je 45letni trgovski potnik R. zvalil k sebi na stanovanje in ga tam telesno zlorabil. Policija je perverzneža aretirala in ga predaia sodišču.

△ Zopet tatvine. Jožefu Senekoviču je nekdo ukradel izpred gostilne na Tržaški cesti moško kolo; ki nosi evidenco št. 10.194. Ogrincu Francu, trgovskemu potniku pa je bilo ukradeno z verande gostilne Krevh na Aleksandrovi cesti kolo znamke »Schumbere«, št. 4.227. — Dekošidu Antonu so neznani tatovi ukradli iz pisarne Narodne Odbrane v Gregoričevi ulici hlače in telovnik. Škoda znaša 150 Din.

△ Proslava materinskega dne. Pomladek »Rdečega križa« v dekliski narodni šoli v Studencih proslavi materinski dan v soboto, dne 11. in v nedeljo 12. t. m., obakrat ob pol dvanajseti uri v šolskih prostorih dekliske šole. Iskreno vabimo k lepemu praznovanju materinskega dne z obširnimi programom starše in vse prijatelje naše mladine.

△ Obrtna razstava. Slovensko obrtno društvo v Mariboru priredi obrtno razstavo za mojstre, pomočnike in vajence ter vabi vse tovariše obrtnike, da se razstave v kar najlepšem številu udeležijo, radi določite prostoro pa da se zanesljivo prijavijo interesente do 31. t. m. v pisarni društva v Vetrinjski ulici št. 11, prvo nadstropje.

△ Novi vozni red mestnega avtobusnega prometa. Dne 15. t. m. stopi v veljavo novi vozni red mestnega avtobusnega prometa. Sestavljjen je tako, da ustreza vsem željam in potrebam potujočega občinstva na mestnih in na podeželskih progah. Vozni redi so na razpolago interesentom v pisarni vodstva avtobusnega prometa na glavnem trgu tel. št. 22-75. Tam se dobe tudi vse informacije, izdajajo se legitimacije in sprejemajo naročila za posebne vožnje v tuzemstvo in inozemstvo. 15. maja prične tudi promet na sezonskih progah t. j. na Mariborski otok in na Reko.

△ Brezposelnost. Koncem aprila je bilo pri mariborski borzi javljenih 1527 brezposelnih, od teh 1242 moških in 285 žensk. V maju je brezposelnost še narasla, ter je do 7. maja bilo javljenih 1287 brezposelnih moških in 321 žensk. V aprilu je bilo izplačanih v gotovini in življenjskih potrebščinah vsega skupaj za 31.136 Din podpor.

△ Definiven konec »Sloge«. Ministrstvo trgovine in industrije je z odlokom dne 2. maja razpustilo pomožno blagajno »Sloge«, okoli katere se je vodila zadnji čas huda časopisna polemika. Za likvidatorja je imenovan upokojeni okrajni glavar Ivan Vavpotič.

△ Opozorilo davkoplačevalcem. Dne 15. maja t. l. poteče skrajni rok za plačilo v drugem četrtletju tega leta v plačilo dospelo zgradarine, pridobnine, pavšaliranega davka na poslovni promet, rentnine, družbenega davka in vojnice. Po tem roke se bo uvedlo prisilno postopanje odnosno izterjevanje ter se bodo računali ekskutivni stroški in zamudne obresti.

△ Ljudska univerza. V nedeljo 13. t. m. predava v francoskem jeziku g. Worms iz Pariza o umetniškem življenju v Parizu.

△ Smrt v kanalu. Brezposelni, ki prenočujejo v nekem podzemskem hodniku, ki se izteka v obliki kanala v Dravo, so našli mrtvo 45letno Terezijo Reš, ki je bila že precej časa jetična ter je vsled bruhanja krvi izdihnila v kanalu.

△ Zanimiva razprava na sodišču. Davi se je pričela pri mariborskem okrožnem sodišču kazenska razprava proti bivšemu šefu mariborske poštne terenske sekcije Ivanu Bračku, ki je osumljen poverbe državnega denarja v znesku nad 130.000 Din. Dopoldne se je čitala obširna obtožnica in sledilo je tudi zaslišanje prič.

Celje

△ Jadranska Straža v Celju priredi v nedeljo 2. junija svojo drugo javno tombolo z mnogimi lepimi dobitki. Uspeh tombole bo gotovo tudi letos dosegel lanskega. Tombolkarte se bodo pričele te dni razprodajati. Segajte pridno po njih!

△ Sreski kmetijski odbor v Celju priredi v nedeljo 12. t. m. ob 10. dopoldne na hmeljišču g. Jošta, nasproti gostilne Aubrecht v žalcu ob državni cesti, ki vodi v št. Peter, tečaj za škropljenje hmelja proti peronospori in preizkušnjo škroplilnic. Predavala bosta sreski kmetijski referent g. Wernig iz Celja in g. Martin Jošt iz Gotovelj. Hmeljarji vabljeni!

△ Nedeljski nogomet. V nedeljo 12. t. m. ob 16.30 se vrši na igrališču pri »Skalni kleti« drugorazredna prvenstvena tekma med celjskimi Atletiki in SK Jugoslavijo.

△ Nesreči. V sredo je nalagal 80letni posestnik Josip Okorn v Smarjeti pri Celju v gozdu stelo na voz. Voz se je prevrnil na Okorna, ki je dobil težke poškodbe v levem kolku. — Istega dne je padel 38letni hlapec Franc Leber iz Buhovžlaka pri Celju z voza in se težko poškodoval po rokah in nogah. Oba ponesrečenca se zdravita v celjski bolnici.

Ruše

Podravska podružnica SPD v Rušah vabi svoje članstvo na 34. redni občni zbor, ki se bo vršil v četrtek, dne 23. maja ob 20. uri v gostilni g. Ozvalda v Rušah.

Poličane

Odhod sokolskega delavca. K vojakom je odšel te dni vnet sokolski delavec brat Slavko Krajnc. Udeležoval se je zlasti več let pri pevskem odseku in bil ves čas njegov tajnik, s pridom pa je sodeloval tudi pri dramskem odseku.

Ostro streljanje. Strelska družina, ki je v zimskem času imela le sobno streljanje, prične v nedeljo 19. t. m. na svojem strelišču zopet z rednim ostrim streljanjem z začetkom ob 15. uri. Puške so popravljene, cevi izmenjane. Strelci na plan!

Sreskim in občinskim poverjenikom Narodne prosvete

Naše glasilo »Glas Naroda« je ustvarjeno! Pozivamo in prosimo, da z vso ljubeznijo in požrtvovalnostjo pristopite k nabiranju zadružnikov in naročnikov, da s skupnim delom osiguramo Slovenscem neodvisen, res pravi ljudski dnevnik.

Vsi na delo! — Pišite po pristopnice!

Narodna prosveta

v Ljubljani, Gajeva ulica 1/I.

Ali ste se že naročili na
»Glas naroda«?

Priznanje učiteljskemu delu

Dva učitelja izvoljena za narodna poslanca

Težke so naloge učitelja in vse priznanje zasluži že oni učitelj, ki z uspehom opravi svojo nalogo v šoli. Kajti napredek vsega naroda je na vse zadnje odvisen od tega, kaj dobi mladina v osnovni šoli in zato moramo za ves napredek, ki smo ga dosegli v zadnjih letih biti v glavnem hvaležni učitelstvu, ki je požrtvovalno izpolnjevalo svojo nalogo v šoli.

Ni pa že danes učitelja, ki ne bi opravljal tudi izven šole ogromno nacionalnega, gospodarskega in kulturnega dela. Izvenšolsko delo postaja že skoraj glavna naloga učitelstva in nekateri učitelji so s tem delom že tako obremenjeni, da ni to niti več dobro. Skoraj vsa naša podeželska društva žive le, ker opravljajo vse tajniške in druge važnejše odborniške posle učitelji. Se posebno mnogo pa ima učitelstvo zaslug za širjenje nacionalne misli, ki se je med našim narodom utrnila prav zaradi dela učitelstva. Pa tudi v vseh drugih panogah javnega življenja na deželi je bilo učitelstvo najbolj delavno, pa čeprav ni doživljalo za to svoje požrtvovalno delo niti pravega priznanja niti upoštevanja.

Nasprotno je bila skozi leta navada, da je bil učitelj vedno prvi, kadar je bilo treba kaj dati ali delati, zadnji pa, kadar se je delilo. In kljub vsem ogromnim zaslugam učitelstva so ostale po večini vse njegove — in tudi najbolj utemeljene — zahteve neizpolnjene. Ne redko pa se je celo zgodilo, da so razni podeželski magnati mislili, da smejo učitelja, ki ne služijo njih egoističnim interesom, tudi preganjati. Počevaje o učiteljskih službah bi o tej stvari razkrilo kar težke stvari!

Kadar so bile volitve, kadar je šlo za kakšno večjo akcijo med narodom, vedno se je vse zatekalo k učitelstvu. Ko je šlo, da se postavijo na sprednja mesta v javnem življenju tudi zastopniki tega pionirskega stanu, pa je bilo učitelstvo vedno pozabljeno. In tako se je zgodilo, da je bilo naše učitelstvo v skupščini redno brez zastopstva. Šele pri sedanjih volitvah je doseglo učitelstvo na listi predsednika vlade g. Jevtića svoje priznanje in zadovoljenje. Pet učiteljev je kandidiralo na tej listi in dva sta bila tudi izvoljena, in sicer g. Karel Doberšek v Prevaljah in g. Rudolf Pleskovič v Trbovljah.

Zaslusno učiteljsko glasilu »Učiteljski tovariš« to tudi v uvodniku s priznanjem poudarja, ko pravi med drugim:

»Razveseljivo je dejstvo, da sta bila v Dravski banovini izvoljena kot poslanca v narodno skupščino tudi dva učitelja, in je to za slovensko učitelstvo važen dogodek.

Že bežen pogled v preteklost nam pokaže, da so bili redki poslanci učitelji, in še oni, ki so bili, so bili opredeljeni strogo strankarsko politično, tako, da o kakih stanevskih interesih in stanovskih tendencah pri njih ni bilo niti govora. Edino v svoičasnem kranjskem deželnem zboru smo imeli učitelja poslanca Engelberta Gangla, ki je v tej funkciji, poleg običajnih interesov odločno zastopal tudi stanovske interese, ter ga je prav zaradi tega smatralo učitelstvo kot svojega stanovskega zastopnika. Bili so pa tedaj tudi vse drugačni časi.

Pri sedanjih volitvah je učitelstvo prebilo led, ker se je pojavilo v Dravski banovini kar pet kandidatov iz učiteljskih vrst. Odločujoči faktorji so sami priznali, da je to posledica intenzivnejšega učiteljskega izvenšolskega dela in javnega udejstvovanja v poslednjih letih, ko je bilo to delo s strani učitelstva sistematičneje in realneje usmerjeno...

Da, led je prebit in zmaga Jevtičeve liste je omogočila učitelstvu, da bodo mogli njegovi stanovski zastopniki tudi v parlamentu braniti ne le interese šolstva ter prosvete, temveč tudi svoje lastne stanovske in politične. S tem pa je ustvarjena tudi možnost za krepko in pozitivno sodelovanje učitelstva z vsemi našimi vodilnimi močmi, ker ima sedaj učitelstvo tudi v sprednjih vrstah svoje zastopnike.

Upamo, da bo vse kulturno, gospodarsko in tudi nacionalno-politično delo na deželi sedaj krepko napredovalo in da bo konstruktivna in pozitivna politika predsednika vlade našla v učitelstvu najkrepkejšo podporo.

Pojasnilo

Z ozirom na Vaše poročilo o avtomobilski nesreči pri Marenbergu v št. 17 Vašega lista Vas vljudo prosim, da popravite poročilo v toliko, da ni res, da bi bil v avtomobilu tudi šolski upravitelj iz Marenberga, ki mu je neki učitelj v prisotnosti duha rešil življenje, temveč da jaz sploh nisem bil udeležen pri vožnji, ter da sem bil na dan volitev ves dan zaposlen pri volilni komisiji.

Mirko Lešnik, šolski upravitelj.

Miha Maleš razstavlja

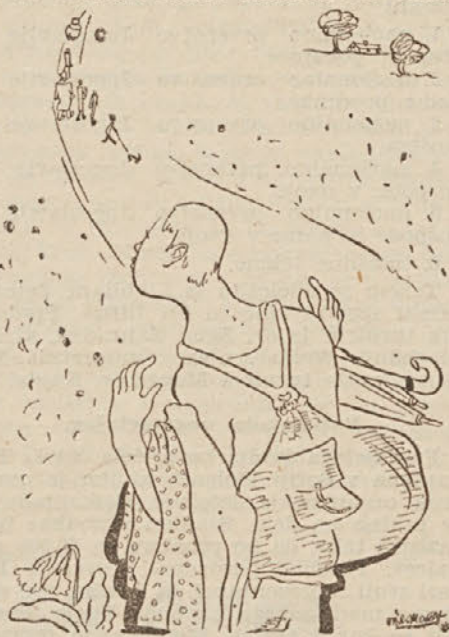
V pritličnih prostorih Bafove hiše nasproti glavne pošte bo v ponedeljek ob 19. uri otvoril akademski slikar Miha Maleš razstavo svojih grafičnih del.

Vsakdo, ki le količkaj pozna naše slikarstvo, pozna tudi Miho Maleša. Maleš spada v skupino slovenske povojne slikarske generacije, njegov nastop je bil celo v neki meri senzacionalen in celo vrsto let je obračal nase pažnjo našega umetnost ljubčega občinstva s svojimi originalnimi risbami. Njegov izraz je bil mehak in liričen in vsaka njegova risba je bila lirična pesem. Iz te dobe imamo njegovo zbirko liričnih pesmi v risbah »Rdeče lučke«, ki je gotovo edinstvena zbirka na našem knjižnem trgu. Njegove slike, risbe in dela v vseh načinih slikarske tehnike, njegovi portreti in akti, subtilno interpretirani pejzaži in cvetje krasi danes skoroda že vsako stanovanje. V zadnjem času se je Maleš bavil posebno s cerkvenim slikarstvom in je poleg Toneta Kralja gotovo edini cerkveni slikar, katerega dela pomenijo resnično umetniško ustvarjenje.

Razstavljal je Maleš tudi po vseh večjih evropskih mestih, tako v Pragi, Berlinu, Londonu, Varšavi, Lodzu, Firenci itd. Doma smo ga videli na razstavah v Ljubljani, Mariboru, Zagrebu, Sarajevu in Beogradu.

Ta razstava je bila napovedana že lani, ali razmere so nanesle, da je razstavo v Ljubljani preložil in razstavil v Mariboru. Pripravil pa je sedaj resničen retrospektiven pregled vse svoje grafike — od Prage,

preko Zagreba in Dunaja sem. Nekaj zanimivih stvari je tudi iz Nemčije — in te bodo zlasti zanimale, ker teh del Maleš še ni razstavil nikjer. Vseh del, ki pridejo na razstavo, je okoli 300, vse tehnike pridejo v poštev, predvsem pa seveda Maleševa specialiteta — monotipije. Vstopnina bo izredno nizka — komaj 2 Din, tako da se bo te razstave lahko udeležil res vsakdo.

Miha Maleš: Pomladni izlet

Kongres nacionalne omladine v Ljubljani

Na Aleksandrovi cesti je v izložbi podružnice Splošnega jugoslovanskega bančnega društva razstavljen doprni kip Nj. Vel. kralja Petra II. Kip je izdelal v mavcu g. Dušan Blagane, stud. arh. Mehke poteze mladeniškega obraza, ki delajo preglavice vsem začetnikom in samoukom upodablja joče umetnosti, je g. Blagane izredno dobro izdelal, tako da je sličnost povsem verna. Mlademu samouku moramo za njegovo prvo delo izreči vsekakor priznanje. Kip je naročil Centralni akcijski odbor za organiziranje kongresa jugoslovanskih visokošolskih in edinstvene visokošolske organizacije, da bo krasil ozadje dvorane na Taboru, kjer bo v nedeljo in v ponedeljek slavnostni del kongresa. Vso dekoracijo dvorane na Taboru, kakor tudi pročelja Magistrata in zbornične dvorane na univerzi, kjer bo nacionalna omladina zborovala, so prav tako dekorirani po načrtih in pod vodstvom g. Blaganjeta. Tako ozaljšana bo Ljubljana najbolj dostojno sprejela visokošolsko mladino iz vse države, ki se bo štiri dni mudila pri nas in odločala o svojih zadevah.

Doslej so se pripeljali v Ljubljano delegati in člani posameznih nacionalnih akademskih društev iz vseh univerzitetnih mest. V soboto ob 15. uri se prične v zbornici ustanovni občni zbor Saveza; za zvečer je delegatom pripravila Zveza akademskih starešin sprejem v prostorih Ljubljanskega kluba. Ostali udeleženci imajo predstave v gledališčih. V nedeljo dopoldne se bo ob 9. uri pričel svečani del kongresa v dvorani sokolskega doma na Taboru, po zborovanju se bo razvila povorka od Tabora pred magistrat, kjer bo zborovanje, od tod pa na Kongresni trg, kjer je razhod. Popoldne se prične ob 15. uri delavni del kongresa. V ponedeljek dopoldne bo nadaljevanje delavnega dela, popoldne pa so zamišljeni sestanki s predstavniki visokošolskih združenj iz ostalih slovanskih držav. — V torek se odpeljejo udeleženci kongresa v Zagreb, kjer bo kot zaključek na Jelačičevem trgu nacionalni miting.

Vič pri Ljubljani

Akademija podmladka Jadranske Straže. Podmladek JS na narodni šoli na Viču priredi v proslavo materinskega dne in dne JS v soboto ob pol 16. uri v dvorani Sokolskega doma akademijo. V nedeljo 12. t. m. se podmladek udeležil manifestacije na Kongresnem trgu, kjer dobi svoj prapor. Isti dan popoldne ob 16. ponovi akademijo za odrasle s sodelovanjem sokolskega orkestra Sokola Ljubljana III. Spored akademije je izredno pester in bogat, ter bodo vsi udeleženci uživali nad lepim izvajanjem naših podmladkarjev. Zlasti naše mamice, ki jim je predvsem namenjena akademija, naj pridejo, da se prepričajo o napredku svojih malčkov. Ker je čisti dobiček namenjen revni šolski deci, smo prepričani, da bodo Vičani v čim večjem številu posetili akademijo, da se ne ponovi sramota ob priliki dneva Rdečega križa, ko je bila dvorana skoro prazna. V nedeljo popoldne vsi v Sokolski dom!

Prošnja občinski upravi. Z nastopom suhega in solnčnega vremena se dvigajo po naših cestah zopet oblaki prahu. Tržaško cesto, ki je seveda najbolj prometna, škropijo z malim vozičkom, dočim se za ostale ceste ne briga nihče. V Rožni dolini smo v tem oziru najbolj zapostavljeni. Kakor na Glincah tako je tudi v Rožni dolini velik promet z avtomobili, ki dvigajo oblake prahu. Zlasti smo prizadeti prebivalci ceste II., IV. in V., po katerih je največji promet. Prebivalci teh cest moramo imeti ves dan zaprta okna, če nočemo, da bodo stanovanja podobna mlinu. Zato vljudo prosimo občinsko upravo, da poskrbi, da se bodo te tri najprometnejše ceste škropile vsaj dvakrat na dan in to zjutraj in okrog 14. ure. Umestno, bi bilo, da bi uprava prosila mestno občino, da bi ji posodila škropilni avto, ki prihaja do viške meje, in te ceste poškopila, kar gotovo ne bo zvezano s prevelikimi stroški. Rožnodolinci.

Slovenska Bistrica

Podolnica g. Gornjaku. Snoči je Slov. Bistrica na najsvetanejši način proslavila izvolitev priljubljenega meščana in ekonomu Vinka Gornjaka za poslanca. Že proti večeru se je mesto odelo z zastavami, od vseh strani pa so pričeli prihajati kmetje in delavci ter vsi oni, ki so volili Gornjaka. Prihiti so tudi številni gasilci iz Pobrežja, iz Studencev pa se je pripeljalo na avtomobilu mnogo kmetov in delavcev ter drugih Gornjakovih pristašev. Ko je nad mesto legel mrak, je bila praznična slika mesta še lepša. Na vseh oknih so zažarele luči, v mestu so pokali možnarji. Pred mestom se je formirala ogromna povorka kmečkih mož in fantov, delavcev in intelektualcev. Z dvema godbama in ob neprestanem navdušenem vzklikanju kralju, Jevtiću, edinstveni Jugoslaviji in novoizvoljenemu poslancu Gornjaku, je krenila povorka skozi mesto in se ustavila na glavnem trgu pred hišo Vinka Gornjaka, kjer je novemu poslancu v pozdrav izpregovoril g. Rižman. Z okna se je zahvalil za pozdrave poslanec Vinko Gornjak. V jedrnatih besedah se je zahvalil volilcem za izvolitev in za to, da so ga postavili na mesto, kjer bo imel vedno pred očmi dobrobit malega človeka, ki je pomoči v prvi vrsti potreben.

Trbovlje

Koncert Sokolske godbe. Naša mlada sokolska godba ponovi jutri ob 20. uri pod vodstvom neumornega br. Dolničarja svoj koncert. Godba zasluži vse priznanje nacionalne javnosti, zato naj vsakdo poseti to prireditev, ki bo gotovo nudila tudi dovolj umetniškega užitka. Vstopnina je znižana! Sedeži na balkonu Din 6, v parterju Din 4.

Pa brez zamere

V Ljubljani ni nikdar živelo dosti pravih, vojaških generalov in tudi danes jih ni mnogo. Dva ali trije aktivni gospodje in mogoče tudi kakšen upokojenec, to je vse. Zato pa živi v Ljubljani kar cela legija političnih generalov vseh barv in vrst. Posebno velikih armad sicer vsi ti generali nimajo, zato pa jim prav nič ne manjka generalskega ponosa, dokler traja politični mir.

Precej kočljiv pa postaja položaj za te samozavezne politične gospode, če se začne politična vojska in najbolj kočljiv, če se bližajo volitve. Generali morajo v boju pokazati, kaj znajo in kaj imajo, ali pa morajo svoje svetle uniforme zamenjati s tužnimi cilindri!

S tužnimi cilindri obelindranih gospodov političnih generalov se pojavlja sedaj, po volitvah, tudi v Ljubljani vedno več. Prej, pri nedeljskih in sejmjskih in žegnanjskih paradah so vedno sijajno zmagovali, če ne drugje in z drugimi sredstvi, pa na obsežnih fotografijah z godbo v ospredju. Drugi so zmagovali z valjari, ki so se pa v nedeljo vsi polomili, ker niso bili tanki iz pravega jekla, ampak iz papirja. In zopet drugi so zmagovali samo s papirjem, bili so pa med njimi tudi taki, ki so si rekli, da je boljši del previdnosti unik in beg in so rajši ostali doma na varnem kakor da bi žrtvovali...

Ti gospodje hodijo sedaj po Ljubljani vsi žalostni, potrti in pobiti. Ljudje pa nimajo ž njimi nobenega sočutja in ne kažejo do njih nobenega spoštovanja več — kakor da niso bili gospodje nikdar generali, ampak samo zelo skromni politični »kaproliz«, ki so se generale samo igrali kakor se gredo otroci na ljubljanskem Gradu ali na Golovcu »mance«. Edina tolažba za te gospode so samo še njihove lesene sablje in papirnate čake, ki jih občudujejo doma, kako oznanjajo njihovo žalostno slavo na stenah.

Tako mine slava tega sveta!

Žena in časopis

Ljubljana, 10. maja.

Sinoči je pod okriljem Česke obce predavala v dvorani restavracije »Zvezda« znana češka novinarka in feministka Božena Neumannova o ženi in časopisu in o ženi kot novinarki.

Za to izredno zanimivo predavanje in še bolj zanimivo predavateljico je vladalo zlasti veliko zanimanje v krogih ljubljanske češke občine, med tem ko se ljubljanske sicer vedno vidne in agilne predstavnice ženskih pokretov predavanja niso udeležile v onem številu, kakor smo ga sicer pri sličnih prireditvah vajeni.

Gospa predavateljica je pravi tip novinarke. Mladostno živahna, plastična v govoru, originalna v pojavi, duhovita in vpliva v prednašanju izredno topla. In kar nam je povedala je bilo res zanimivo. Predvsem, da je žena prvi civilizatorični element, da je žena začetnica kulture — in kar je neposredno spadalo k temi njenega predavanja, da je žena začetnica novinarstva. Seveda po žensko. Ko je bil človek še troglodit in je živel v votlinah — je žena prenašala od votline do votline vesti — in bila tako pravzaprav prva reporterka, prvi živ časopis. Začetki časopisja pa segajo že v predzgodovinsko dobo, kar nam pričajo razne najdbe, tako klinopisi, plošče in egiptski papir. Na takih ploščah zasledimo razna obvestila, celo inserate, sodne kronike in odredbe, ki očitujejo čisto časopisni značaj. Prvi časopis je začel izhajati na Kitajskem in sam kitajski cesar mu je bil urednik in izdajatelj. Tudi stari Rim ni bil brez časopisa, a s propastjo rimskega cesarstva, je za celo tisočletje propadlo tudi novinstvo. V 16. stoletju je zopet vzkliklo časopisje, bilo pa je gotovo zelo svobodni miselnost in značilno je, da je izdal papež bilo proti časopisju. Francoska revolucija, zlasti pa enciklopedisti so na razvoj novinstva močno vplivali.

Napredek časopisja, ki pomeni splošni napredek in kot tak seveda tudi napredek ženskega gibanja — je predavateljica najbolj nazorno pokazala, to je prikazala vzporedno z razvojem časopisja tudi razvoj ženskega gibanja. Zanimiv je bil zlasti opis razvoja češkega novinstva in razmah ženskega časopisja na Češkem, ki upravlja danes 53 časopisov. Češko novinarstvo dokazuje, da je žena v poklicu novinarja enakovredna moškemu.

Neumannova, ki deluje že 11 let kot novinarka in vodi sedaj podružnico Moravskih novin v Pragi in je stalna sodelavka mnogih ženskih listov, je povedala tudi, kako je prišla k časopisu in naglašala, da je poklic novinarja nujna zahteva moderne dobe in da ni novinar — kakor se splošno ljudje radi izražajo — navadno le tisti, ki je zgrešil poklic.

H koncu je gospa prečitala še nekaj lepih in globoko občutenih pesmi svojega soproga, pesnika Neumanna.

Za svoja izvajanja je bila predavateljica deležna prav iskrenega odobravanja, pa ne samo od ženske — ampak tudi od moške strani.

Hočemo:

da bo dnevnik »GLAS NARODA« dostopen najširšim plastem naroda —

da dnevnik »GLAS NARODA«, ki ga izdaja zadruga, ne bo nikdar last ozke politične skupine, temveč svobodno ljudsko glasilu —

da bo dnevnik »GLAS NARODA« tudi dejansko last naroda — za razliko od drugega časopisja, ki ga izdajajo delniške družbe —

Zato je Vaša dolžnost:

da »GLAS NARODA« povsod priporočate —

da poslanele naročnik lista in se pisмено prijavite upravi dnevnika »Glas naroda«, Ljubljana, Neboličnik —

da postanete solastnik lista in soodločujoči činitelj glede tega, kakšen naj bo »Glas naroda«! Za to pišite za pristopnico Narodni prosveti v Ljubljani r. z. z. o. z., Neboličnik.

NARODNA PROSVETA
V LJUBLJANI,
reg. zadruga z omeji. zavezo

Odmevi

V aprilski številki angleške revije »Slavonia and East European Review« je znani angleški publicist R. W. Seton-Watson objavil članek »Avstrija in njeni sosedi«, v katerem se dotika tudi vprašanja madjarskega revizionizma in pravi, da zahteva Madjarska celo Slovaško, Transilvanijo in Vojvodino. Glavni namen madjarskih revizionističnih teženj je razbitje Male antante, ker bi le po uničenju tega bloka bilo mogoče uresničiti madjarske revizionistične težnje. Ker se danes Madjari sami zavedajo, da bi mogli v praksi izvesti svoj revizionistični program le z novo vojno, kaj radi govorijo o »miroljubnih metodah revizije«. Toda njihova stalna namigavanja na vojaško premoč Male antante nam dajeta slutiti, da bi bila njih taktika v tem pogledu čisto drugačna, če bi imeli na razpolago sredstva, da v oboroževanju posnemajo n. pr. Nemčijo. Avtor se potem dotika delovanja lorda Rothermera in skupine vseh »slabo informiranih angleških poslancev«, ki revizionistične težnje Madjaro vsamo podpirujejo. Napaka vseh teh Angležev, pravi Seton-Watson, je, da zbirajo svoje informacije samo v Budimpešti, ne potrjujejo pa se do Prage, Beograda, Zagreba, Novega Sada, Bukarešte, Bratislave, Cluja in drugih krajev. Toda veselji nas, nadaljuje avtor, da je po poskusu razbitja Jugoslavije z morsejskim atentatom izjavil sir John Simon, da je močna, enotna in zadovoljna Jugoslavija Evropi potrebna. Isto sta poudarila z rimskim sporazumom Laval in Mussolini. Budimpešta prihaja tako do spoznanja, da velesile ne želijo motiti miru samo madjarski reviziji na ljubo.

— 0 —

Dr. Arthur Frey je v »Neue Zürcher Zeitung« pisal o nevarnostih narodno-socialistične propagande za švicarsko neodvisnost. Znano je, da je osnovno načelo nacionalno-socialistične ideologije, da je država narodna uredba, to se pravi, da mora vsak narod (tako n. pr. tudi germanski narod) biti združen v eni sami državi. Ta ideologija je v Nemčiji že popolnoma prevladala. Tudi cerkev se je oprijela in cerkvene opozicije proti tej ideologiji ne smemo jemati resno. »Ta ideologija«, piše dr. Frey, »je nam švicarjem tuja in nam bo tuja tudi ostala. Če bi taka ideologija postala splošno evropsko pravilo, potem bi bilo nas švicarjev konec. V Nemčiji morajo zato razumeti, da je Šveica napram takim idejam še posebno občutljiva. Šveica ne pozna navedenih različnih plemenom, ki jo sestavljajo in ki so se združila zato, da tvorijo en narod in eno državo, ne krvnega ne rasnega problema. Jezikovno vprašanje je vzorno rešeno. Švicarsko ljudstvo odklanja primitivistično načelo, da more samo krvno sorodstvo ustvariti državno tvorbo. To nas pa ne odvrača od skrbni nad težnjami Nemškega naroda, da bi vse svoje brate združil v eni sami državi. Za Šveico ne pomeni še nič pomirljivega, če je Hitler nekoč izjavil, da nima Nemčija napram Franciji nikakih teritorialnih zahtev. Iz tega moramo in tudi moramo sklepati, da take zahteve napram drugim državam Nemčija vendarle ima. Po priključitvi saarskega ozemlja Nemčiji so se take želje celo glasno izražale. In zdaj se, da zdaj Nemčija ne posveča več svoje pažnje samo Avstriji in Klajpedi, marveč tudi Šveici. Propaganda proti Šveici začne navadno z dokazovanjem, da so švicarji v nevarnosti, da izgube svojo samostojnost v korist Francije in Italije. Zatrjuje se, da je položaj Švice po razpadu Avstro-ogrske monarhije slabši, kakor je bil pred vojno, in da bi zato v primeru vojnih zapletov v Evropi predstavljala v sredstvih Evrope ležajočo Šveico, ki je dve tretjini nemška, eno tretjino romanska, pol katoliška, pol protestantska in povrh še brez lastnega jezika, pravo središče nevarnosti. Takih glasov od sedaj v Šveici nismo jemali resno. Toda kdor zasleduje n. pr. nacionalno-socialistično propagando v Avstriji, ta se ne more otresti vzporedjanja med obema propagandama. Nedvomno je, da hočejo taki glasovi uglasiti nacionalno-socialistični doktrini pota. Danes se nacionalno-socialistična propaganda zadovoljuje še s tem, da izraža svojo zaslrbljivost nad »romansko nevarnostjo«, ki grozi Šveici in ki utesnje postati pravi »varnostni problem« za Nemčijo na Jugu. A koliko časa se bo Nemčija še pomišljala... »priteži na pomoč svojim krvnim sorodnikom v Šveici? Po Alfredu Rosenbergu je cilj tretjega Reicha vendar ta, da pride do ustavitve »narodne Evrope z nemško Srednjo Evropo«. Nemčija kol rase in nacionalna država se mora raztezati od Strassbourga do Klajpede, od Evropa preko Prage do Ljubljane. Kam spada v tem Rosenbergovem načrtu Šveica, ni težko uganiti. Zato se morajo švicarji zavedati, kakšno nevarnost predstavlja baš za Šveico nacionalno-socialistična ideologija. Naravnost simptomatično je, da se Avstrija in Šveica imenujeta v isti sapi in da se zdaj že tudi švicarje šteje med »Auslandsdeutsches«. So to povsem realne nevarnosti. Vendar se nam jih še ni treba bati. Če bomo ohranili svojo duhovno neodvisnost, bosta tudi naša materialna ekzistenca in naša teritorialna neodvisnost zavarovani. Prav danes, ko nacionalni socializem slavi prave orgije božanskega malikovanja krvi in rase, je prva in glavna naloga Švice ta, da dokaže, da je mogoča še večja narodna skupnost, kakor samo tista, ki sloni na krvnem sorodstvu, in sicer skupnost, ki združuje različne rase in različne jezike. Če pa hočemo to nalogo izpolniti, moramo nacionalno-socialistični ideologiji polkazati vrata.

Čitajte in razširjajte

»Glas naroda«!

Sport

Nacionalno prvenstvo Jugoslavije v table-tenisu.

V Zagrebu bodo 11. in 12. t. m. tekmovala za nacionalno prvenstvo v table-tenisu. Tekmuje se po pravilih JTTS in JTTF. Pravico nastopa imajo vsi v JTTSu verifikirani igralci. Tekmuje se v sledečih disciplinah:

1. nacionalno prvenstvo Jugoslavije za gospode poedince,
2. nacionalno prvenstvo Jugoslavije za dame poedince,
3. nacionalno prvenstvo Jugoslavije za moštva,
4. nacionalno prvenstvo Jugoslavije za gospode v dvojce,
5. nacionalno prvenstvo Jugoslavije za gospode in dame v dvojce,
6. tolažilne tekme.

Tekem se udeležita iz Ljubljane Železničarski športni klub in SK Ilirija. Predsednik turnirja je dr. Egon Zahradka, vrhovni sodnik Weiller, njegov namestnik Mlinarić, vodja turnirja Mogan in Kalda.

Balkaniada nogometašev.

Petnajstega junija bo pričela četrta Balkaniada v Sofiji. Bolgari, ki jim je poverjena organizacija letošnje Balkaniade, so že pridno na delu. Stadion »Junaka« bodo razširili tako, da bo prostora za 30.000 gledalcev. Posebno pozornost posvečajo Bolgari svoji reprezentanci, ki trenira pod vodstvom madjarskega trenerja Vogla. Postavili so kar 3 teame. Meddržavno tekmo z Nemčijo, ki bo 26. t. m., smatrajo za nekaj generalni trening za svoje letošnje reprezentante na Balkaniadi. Vendar pa v Sofiji splošno priznavajo, da je letošnji favorit Jugoslavija.

Naša reprezentanca bo sestavljena najbrže takole: Glaser, Zagorac, Matošić — Arsenijević, Stevojić, Lechner — Tirnanić, Marjanović, Tomašević, Vujadinović, Zecević. Pri trenig-tekmaš pa bodo preizkušali tudi še druge igralce, tako, da ta postava še ni definitivna.

Letošnje Balkaniade se žal ne bo udeležila Turčija, Albanija pa, kjer je nogomet še v povojih, sploh še ne pride v poštev. V zvezi z Balkaniado, bo otvorjena v Sofiji tudi velika sportska razstava. Vrhovno pokroviteljstvo Balkaniade je prevzel kralj Boris.

Sokolstvo

Sokolski planinski dom na Pohorju

Lansko leto je Sokolsko društvo Matica v Mariboru kupilo 54 ha zemljišča, ki leži na vrhu Pohorja med Ruško kočo in Razglednikom na lkv. Kobijevi frati. Ze takrat se je imelo na vidiku postavitve planinskega doma, ki bi nudil zavetišče v vseh letnih časih pripadnikom mariborskih sokolskih edinic. Posebne važnosti pa bi bil dom za zimske sportnike. Za postavitev planinskega doma je kupljeno zemljišče kar idealno, ker je dostop od vseh strani lahek, je v bližini mesta in je na vse strani izredno krasen razgled.

Da se čimprej uresniči zamisel postavitve sokolskega planinskega doma, se je

Program tekem je naslednji.

Dopoldne 16. junija otvoritev sportne razstave in slavnostna otvoritev Balkaniade. Popoldne tekma Jugoslavija : Rumunija. Zvečer gala predstava v Narodnem gledališču.

V ponedeljek, 17. junija: Tekma Bolgarija : Grčija.

V sredo, 19. junija, nastopita Rumunija in Bolgarija.

V petek, 21. junija: Jugoslavija : Grčija.

V nedeljo, 23. junija: zaključne tekme Rumunija : Grčija in Jugoslavija : Bolgarija. Zaključek Balkaniade in predaja pokala zmagovalcu.

Že sedaj so prijavljeni iz vseh prestolnic balkanskih držav posebni vlaki, celo iz Carigrada, čeprav se Turčija, kot že rečeno, letos ne udeležijo Balkaniade.

Poraz Manchester City-a v Pragi

Praga, 9. maja. Kombiniran team Slavije in Sparte je danes porazil Manchester City s 5:1 (3:1). Z ozirom na izdatno zmago Angležev nad dunajskim Rapidom, tako visoke zmage ni nihče pričakoval. Pražani so nastopili v postavi: Klenovec, Kostalek, Cytroky (vsi Sparta)—Vodička (Slavija), Bouček (Sparta), Srbek (Sparta)—Hruška (Sparta), Svoboda, Sobotka, Kopecky, Puč (vsi Slavija).

Stadion Roland-Garros v Parizu bo od 18. maja do 3. junija ponovno prizorišče tekem najboljših teniških igralcev. Lani je kakor znano, zmagal Nemec Gottfried v. Cramm; porazil je v finalu avstralskega šampiona Jacka Crawforda. Letos misli nemški prvak braniti svoj naslov. Med mnogostevilnimi udeleženci turnirja, ki mu bodo skušali vzeti prvenstvo, so Francoz Kristijan Boussus, Avstralec Jack Crawford, Anglež Turnbull, Avstralec Mac Grath, dalje Kirby, Japonca Jamagiši in Nišimura, Jugoslovani Kukuljević, Španec Maier, Madjar Gabrovits itd.

Med Nemci se bodo tega turnirja udeležili razen prvaka V. Cramma še Heinrich Henkel, Hans Denter, Marija Luiza Horn in znana prvakinja Cilly Aussem.

Od drugih znamenitih igralcev pričakujejo Američanko Heleno Jacobs, Švicarko Paillet, Hildo Sperling, Joan Hartigan, (Avstralija) itd.

pokrenila akcija za ustanovitev zadruge, ki bi z malenkostnimi deleži omogočila postavitve planinske postojanke. — Preteklo sredo je bil v Narodnem domu ustanovni občni zbor »Sokolske planinske koč«, zadruge z o. z., ki so se ga polnoštevilno udeležili vsi zainteresiranci. Na dnevnem redu so bila poročila o dosedanjih pripravah, sprejeta so bila tudi pravila in izvolilo se je za načelstvo kot sledi: predsednik dr. Boris Mihalič, podpredsednik Ciril Hočevar, v odbor pa: Alfred Kralj, Franta Kovar, Ljubica Cingerle, inž. Viktor Vitič, Peter Perot, France Bezljaj, Tone Čač, dr. Tone Pernat, inž. Miklavčič. Nadzorstvo pa tvorijo: dr. Boštjančič, Janko Zorko, Otmar Meglič, ravnatelj Jindrih Gintz in Emanuel Illich. Nekaj sredstev za dom se je že nabralo.

Društvo Matica je prispevalo znesek 32.000 dinarjev, 108 članov pa je podpisalo doslej že 500 deležev. Po 10 deležev so podpisali ban dr. Dinko Puc, Franjo Bures, Pinter in Lenard ter dr. Salamon iz Ptuja. Načrte za planinski dom pa bo izdelal inž. Vitič.

Zeleli je, da bo vsa naša nacionalna javnost akcijo zgraditve sokolske planinske postojanke na Pohorju podprla z vsemi razpoložljivimi sredstvi in da bo tako na Pohorju kmalu stal planinski dom, ki bo pričel o požrtvovalnosti in smislu, ki ga ima naša obmejna metropola za podvige naših Sokolov. Pristopajte k zadrugi in podpisujte deleže!

Vesti iz jugoslovanskega Sokolstva

V župi Ostijek bodo letos izvedli triletni načrt za vzgojo prednjaštva. Bodo to: desetdnevni okrožni tečaj za vodnike društev in čet, enodnevni tečaj za sodnike, 14dnevni tečaj za načelnike in načelnice, ter enotedenski tečaj za vodnike naraščajočee dece. Da se vzbudi zanimanje za tekme, bo župno načelnstvo organiziralo okrožne tekme članstva, tekme v odbojki, tekme naraščajočee dece v igrah ter tekme v lahki atletiki in v plavanju. — Sokolska župa Novo mesto bo, kakor smo že poročali, v dneh 9. in 10. junija proslavila 25letnico svojega obstoja z župnim zletom, tekmami in javno telovadbo. — Sokolska župa Karlovac se bo tekom meseca maja poklonila na grobu blagopokojnega Viškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja na Oplenec. Dosedaj se je prijavilo nad 700 udeležencev. — Tudi Sokolska župa Ljubljana namerava organizirati poklonitveno romanje na Oplenec. Čas še ni določen, najbrže pa koncem tega meseca. — Sokolska župa Mostar bo organizirala v letošnjih počitnicah obisk učiteljev narodnih šol k sokolskim četam, ki jih ima župa 147. — Sokolska župa Beograd, ki je imela leta 1929. 16 edinic z 4.500 pripadniki, je porastla po najnovejši statistiki na 46 društev in 76 čet z 28.000 pripadniki. — Sokolska župa Tuzla je izdala 20 zdravstvenih predavanj za sokolske čete. — Sokolska župa Zagreb je sprejela na svoji skupščini resolucijo, ki bo predložena glavni savezni skupščini, glasom katere naj bi bile glavne skupščine društev in čet v mesecu septembru, glavne skupščine žup zadnjo nedeljo v septembru, savezna skupščina pa najkasneje v mesecu oktobru.

Sokolsko društvo Stepanja vas priredi v nedeljo 12. t. m. majniški peš-izlet za članstvo in naraščajočee Polzevo. Odhod točo ob 6. izpred Sokolskega doma čez Orle—Pance—Grosuplje na Polzevo, nato po daljšem odmoru v Stično in od tam ob 19.30 z vlakom v Ljubljano. Prijatelji društva vabljeni.

Sokol Vič vabi svoje članstvo in naraščajočee, da se v čim večjem številu udeležijo akademije Podmladka Jadranske Straže, ki bo v soboto ob 16. in v nedeljo ob pol 16. uri v Sokolskem domu. — Zdravo!

Razvitje dečjega prapora Sokola I. bo dne 18. in 19. maja v sokolskem domu na Taboru. Ob tej svečanosti bo Sokol I. priredil člansko in mladinsko akademijo. Po razvitju prapora bo v nedeljo, dne 19. maja sokolska povorka po mestu, v kateri bodo: Sokolsko odposlanstvo iz Prage, članstvo, naraščajočee dece vseh ljubljanskih in okoliških sokolskih društev ter sokolska konjenica. Prapor pokloni deci Sokola I. deci Sokola na Kralj. Vinohradcih v Pragi. Na praporu sta vsiti gesli: Ljubezen za ljubezen, zvestoba za zvestobo. Opozarjamo pripadnike in prijatelje sokolstva na to pomembno svečanost. Zdravo! Uprava Sokola I.

Kultura

Ljubljanski ljudski odri. Poleg gledališča ima Ljubljana tudi tri ljudske odre, ki sezono za sezono uprizorjajo bolj ali manj pomembna dela in imajo seveda čisto svojo stalno publiko. Če preidemo nazaj nekaterih teaterskih ljudi, ki so svoje čase odločno nastopali proti vsakemu ljudskemu odru, morda radi posebnega umetnostnega gledanja, da ima pravico tolnačiti like na odru le pokleni igravec-umetnik, morda pa tudi zaradi materialnega gledanja, češ da ljudski odri igrajo v polnih, čeprav majhnih dvoranah, med tem ko gledališče zeva praznote, moramo tudi ljudskemu odru priznati pomen, ki ni v mestih nič manj kakor na deželi. Za obisk ljudskih odrov ni merodajen samo materialen vzrok, da namreč ljudstvo ne zmore večjih zneskov za gledališča, temveč tudi — in morda v prvi vrsti — program ljudskih odrov, ki ni niti igravski niti vsebinski pretežak. Oderska dela niso poglobljena in zato prijaajo občinstvu. Prava ljudska igra pa mora imeti v sebi tudi vzgojni namen, neko svojo tendenco, katero igravska družina presaja raz oder v občinstvo, razgalja strast, bodri, smeši, opeva in vzgaja — in tako opravi laiko neko svojevrsno funkcijo. (To nam pred vsem pobijajo razni odri raznih smeri in raznih dokazov, najzgovornejši dokaj pa je ljudski oder v sovjetski Rusiji, ki ima čisto propagandno značaj.) Sveda bi se ljudski odri morali zavedati tega pomena, ki je v mestih še večji, saj se v ljudske odre zgirjajo mase s periferij, barak, salonov, šol in pisaren — in bi ne smeli uprizorjati del le zato, ker imajo igravci veselje in radi igrajo ali pa polnjenja blaginje — temveč bi morali svojo funkcijo vršiti zavedno, ker morejo le na ta način zasesti mesto, ki jim pristaja v narodni kulturi. Za to delo pa je seveda potrebno sistematično vodstvo, ki bi ga

lahko vršila Zveza ljudskih odrov in igravcev, ki je pa pri nas še ni — ali pa institucija, ki bi imela ta namen. Pri nas se delo šele začneja in imamo za enkrat dve založbi ljudskih iger, ki se trudita dati ljudskim odrom program, ki je v skladu z namenom ljudskega odra. Jasno je, da med ljudskim odrom na deželi in ljudskim odrom v mestu ni razlike in, če je, je zgolj formalnega tehničnega značaja, ker morda oder v mestu razpolaga z boljšimi igravci in tehničnimi sredstvi.

Ljubljana ima zdaj tri ljudske odre: Šentjakobsko gledališče, Ljudski oder v Rokodelskem domu in Trnovski oder. Vsi ti trije odri izpolnjujejo sezono za sezono z raznim operloarjem, ima svoje občinstvo in najmočnejši od njih je šentjakobski, ki ima svojo dvorano v Mestnem domu. Repertoarji niso sestavljeni po sistematičnih vidikih (Šentjakobski oder goji pred vsem le lahkolno program), temveč večinoma kakor nanese. Tako je n. pr. Šentjakobski oder v letošnji sezoni uprizoril Murnik-Skrbinskovega »Matavejeva Matijo«, ki niti dramatično, niti idejno ne vzgojno nima prav nobene cene in ubija okus občinstva, mesto da bi ga gojili in vzgajali. Vsi trije odri imajo svojo predzgodovino in je iz dveh (Šentjakobskega in Rokodelskega) izšel že marsikateri pokleni igravec, n. pr. Rasberger, Cesar, Sanein itd., da ne štejemo onih, ki se še danes udeležujejo. Trnovski oder je mlad in se v novi dvorani zelo uspešno razvija (preteklo sezono je odigral poleg ostalega Gogoljevega Revizorja, Petrovičev »Mrak«, priredil Prešernov in Cankarjev večer itd.). Ko bodo ljubljanski odri spoznali svoj pravi namen in bodo vsak v svojem okolišu podpirali kulturno svojo poklicnost, bo čisto gotovo vsak pokazal svojo smer in svoj namen, in bo zaradi tega raste in propadal, v kolikor bo njegov namen odgovarjal dobi in slovenskemu kulturnemu stremljenju. Pozabiti ne smemo »Delavskega odra« v Delavski zbornici, ki pa že del časa ne deluje.

Ta je edini točno deloval v smislu, kakor mora delovati ljudski oder: ta je namreč podpiral in gojil progresivni repertoar in bil res to, kar je bilo njegovo ime: delavski oder, to se pravi, delavsko vzgojni oder. O repertoarju pa pozneje.

—k Fjodor Šaljapin, ki je bil zadnje dni hudo bolan, je — kakor poročajo iz Pariza — zdaj izven nevarnosti.

—k Vesela novica za likovne umetnike — a. žal, samo za hrvaške je, da ima zagrebška umetniška razstava, o kateri smo poročali, rekorden obisk in je bilo že prve dni prodanih več del. Kdaj se bo kaj takega zgodilo tudi v Ljubljani.

—k Morda se ne veste, da je v Moskvi gledališče gluhoonemih za gluhoonem: ki je te dni proslavilo 15letnico svojega obstoja.

—k Walter Scheidt pravi v svoji novi knjigi »Nosilci kulture«: Nemški narod je bolan, ker ne izvira iz ustvarjave svoje kulture, in je bolan, ker so ljudje, ki so ustvarjali njegovo kulturo, ustvarjali le kulturo in ne ljudi.

—k Moderni ameriški roman je grozljiva zmes surovosti, pijanosti, uživanja in zločinstva, prežeta z dobroto in dobrotljivostjo, ki prav tej zmesi upliva še enkrat bolj. (K. v. Stutterheim).

—k 30. aprila 1835 se je rodil slavni nemški slikar Franz Seffregger, poznan pred vsem po svojih delih iz bojev Andreja Hoferja za svobodo. Umetniška zveza v Münchnu bo priredila od 15. julija do 15. avgusta razstavo njegovih del.

—k Na mednarodnem kongresu dramskih piscev, ki zaseda v Sevilji, je zastopanih 47 držav. Kongres je sprejel tole resolucijo: Pisci, ki jih iz njihove domovine izženejo iz političnih razlogov, se lahko sprejmejo za člane združenj tistih narodov, kamor se zatečejo. Odkloniti pa je treba pisce, obsojene radi kršitve svojih stanovskih dolžnosti.

Zakon za pospeševanje vinogradništva in sadjarstva

Ministrstvo za kmetijstvo pripravlja nov zakon za pospeševanje vinogradništva in sadjarstva. Vse delo za pospeševanje teh dveh panog kmetijstva temelji na §§ 26. in 27. zakona za pospeševanje kmetijstva iz leta 1929. iz izpremembami in dopolnili iz leta 1930. in z drugimi kmetijskimi zakoni.

Naše vinogradništvo smatra ta zakon za panogo kmetijstva, ki mora biti vezana na one kraje, ki so prikladni samo za kulturo vinske trte in kjer je eksistenca kmeta mogoča samo z vinogradništvom. Kdor torej obnavlja svoj vinograd na taki zemlji in v taki legi, dobi potrebne sadike za petino cene. Popolnoma revni vinogradniki dobe za to ceno ključce ali cepljenke na kredit pod pogojem, da jih prično plačevati po 5 letih v obrokih, ki trajajo najdalje tudi 5 let. Kdor nasadi popolnoma nov vinograd, dobi cepljenke za polovično ceno. Oprostitev davka se dovoljuje na 10 do 20 let.

Kjer pa kmet živi tudi od drugih pridelkov in ni vinogradništvo glavna panoga, dobe kmetje sadike po polovični ceni, a če sade nove vinograde, morajo plačati polno ceno.

Paragraf 11. tega zakona predvideva, da mora biti v vsakem srezu sreska trsnica in drevesnica, velika najmanj 2 ha, kjer naj vzgajajo za dotični kraj primerne vrste trt in sadnih dreves. Poleg sreskih drevesnic in trsnic bi moralo biti tudi več velikih državnih in banovinskih trsnic in drevesnic, ki bi oddajale sadike po navedenih znižanih cenah. V naši banovini smo v primeri z drugimi pokrajinami že precej dobro preskrbljeni z javnimi trsnicami in drevesnicami, privatne pa celo mnogo izvažajo.

Tako že zakon sam dela na to, naj se vinogradništvo pri nas še poveča, na drugi strani pa skrbi zakon tudi za prave sortimente vinske trte, da tako vinogradniku omogoča največjo korist.

Da bi se pa ta zakon poživljal in v resnici oživil, je pa treba propagande in privatne iniciative, ki bi ustanovila stanovske organizacije po vseh vaseh v vinorodnih krajih. Z zakonom je treba zagotoviti izdatno materialno podporo organizatorjem na prednega vinogradništva in propagando naj imajo v rokah edino organizacije. Lasten interes bo pripeljal kmetje v organizacije, na drugi strani bo pa imela oblast samo v organizacijah garancijo, da bo podpora res razdeljena za zvišanje kvantitete in izboljšanje kvalitete produkcije. Tudi v tem pogledu smo mi prvi v državi!

Vse te mere je treba vzakoniti in zato je potreben nov zakon o pospeševanju vinogradništva in sadjarstva. Kadar se bo razmahnila propaganda za obnovo vinogradov, bo tudi naša banovina vsako leto rabila več milijonov ključev in cepljenk. Glavni del teh velikih množin sadik bodo pač morale dati privatne trsnice. Zato mora zakon določati tudi razmerje med oblastmi in onimi privatnimi trsnicami, ki bodo prevzele vzgojo trtnih sadik onih vrst in kvalitete, ki jih določa trtni izbor za dotične kraje. Seveda pa morajo biti trtni izbori predpisani le za vinograde, ne pa tudi za vrtove na deželi in v mestu, kjer zasajamo trto le zaradi domače porabe grozdja. Zakon bi moral tudi preprečiti konkurenco, ki jo delajo plodne in bogate pokrajine takim krajem, kjer je le malo vina. Po bogatih ravninah mora biti prepovedana naprava novih vinogradov, za sedanje naj bi bila pa predpisana visoka letna trošarina.

O sadjarstvu govori zakon o pospeševanju kmetijstva iz leta 1929, v § 27. Zakon ni oživil, ker so sredstva slaba in neznatna.

V prvi vrsti je ta zakon popolnoma prezlj privlatno iniciativo, zato je pa ta zakon tudi skoraj popolnoma neznan med sadjarji. Tudi tu je treba močne organizacije, kakršno imamo v Sloveniji v Sadjarskem in vrtnarskem društvu in njenem dreves-

ničarskem odseku. Prav tako je treba takim organizacijam z zakonom zagotoviti sredstva za propagando privatnih drevesnic. Organizacija za vinogradništvo in sadjarstvo bi morala izdajati tednik kot svoje stanovsko glasilo, poleg tega pa ob vsaki priliki še letake in oglase z navodili za sezonska dela, razen tega bi morali biti pa predavatelji in organizatorji v neprestanem osebnem stiku z vasjo. Da se razširijo naši sadovnjaki, bi morali imeti ogromno mladih dreves, zato pa rabimo predvsem drevesa po najnižjih cenah. Kakor sadike vinske trte, bi moral kmet dobiti tudi mlada drevesa za petino cene, recimo po 2 Din ali še ceneje. Če bi bila drevesca po 1 Din in če bi javne drevesnice oddajale drevesca tudi na kredit tako, da bi jih plačevali šele od 8. leta dalje, odkar so jih kmetje dobili, v obrokih v 4 letih, bi zakon kmalu dosegel svoj namen.

Znani strokovnjak Dragan Turk je o tem perečem vprašanju objavil v zagrebških »Narodnih Novinah« obširno razpravo, kjer dokazuje potrebo novega zakona. Glavno

vlogo bi imele privatne drevesnice pri dobavi tako velikih množin dreves. Zato morajo biti v zakonu tudi jamstva in pogoji za one privatne drevesnice, ki dobavljajo drevesca za velike nasade in plantaže, dobava za male vrtove ob hišah naj bo pa popolnoma svobodna, ker je to sadje namenjeno le za družino in aprovizacijo dežele in mesta, ne pa za izvoz.

Kar se domačega konzuma grozdja tiče, naj bi pa zakon računl tudi na konzum svežega grozdja in sadja sploh, saj uživanje grozdja in sadja z največjim povdankom predpisuje moderno zdravstvo. Novi zakon za pospeševanje vinogradništva in sadjarstva naj torej predpiše tudi obligatno serviranje grozdja in sadja po mestih in tujkoprometnih krajih. K vsakemu obedu v javnih lokalih naj bo servirano sadje brez posebnega računa, torej že vkalkulirano v račun za obed, obenem naj bo pa grozdje in sadje v javnih lokalih gostom prav tako vedno na razpolago že na mizah, kakor je sedaj kruh. Obligatno serviranje sadja brez posebnega računa je v navadi že v nekaterih naših primorskih krajih, kakor v mnogih državah »brezplačno« servirajo tudi kruh in celo vino. Konzum bi se na ta način brez občutnih izdatkov dvignil za prav visok odstotek, vinogradniki bi pa pričeli saditi razne vrste zlahtnega namiznega grozdja, ki ga sedaj pridelamo mnogo premalo in ga moramo v našo banovino uvažati prav znatne količine.

Občni zbor TKD Atene

Ljubljana, 10. maja.

Naše najmočnejše žensko telesnovzgojno društvo Atena je polagalo snoči na XXXIII. rednem obnem zboru obračun svojega dela v minuli poslovni dobi. Poslevedeča podpredsednica ga. Minka Kroftova je po uvodnih formalnostih pozdravila zastopnico banovinske ženske zveze go. Anico Gogalovo, zastopnico zveze gospodinskih pomočnic go. Petričovo in tehničnega referenta za hazeno go. Alberta Lušana. Nazprej je opravila odsotnost predsednice, dvorne dame go. Franje Tavčarjeve, nato pa se s pieteto sponnila kralja Aleksandra I. Zedinitelja, ki so njegov spomin zborovalke počastile s klici »Slava!« Mlademu kralju Petru II. in njegovi materi kraljici Mariji pa zaklicale trikratni »živio«. Tudi spomin umrlih članic go. Rohmanove, Trillerjeve in Kokaljeve so počastile zborovalke. Odposlane so bile pozdravne brzojavke Nj. Vel. kraljici Mariji-materi, ministru dr. Ljudevitu Auerju, ministru dr. Dragu Marušiću, banu g. dr. Dinku Pueu in predsedniku občine g. dr. Vladimirju Ravniharju. Ga. podpredsednica se je nato dotaknila vseh važnejših dogodkov v minulemu letu, ki so prinesli odlične uspehe Ateni. Zlasti pa njen krasen uspeh na mednarodnih tleh v Londonu. Poročilo go. podpredsednice je bilo sprejeto z velikim odobravanjem, nakar so sledila izčrpana in obširna poročila društvenih funkcionarjev.

Iz tajniškega poročila go. Polonice Juvanove je bilo razvidno, da je Atena uspešno delovala v 10. sekcijah. Iz statistike je razvidno, da šteje TKD Atena 2 častna člana, 52 ustanovnih, 105 podpornih in 469 izvršujočih, dočim šteje belo-modra knjižnica nad 3.500 članstva. TKD Atena je gojila telovadbo, hazeno itd., dočim zimskemu sportu se ni posvečalo tolike važnosti. Tudi v socialno-zdravstvenem oziru beleži Atena velike uspehe, za kar gre zahvala vsem, ki so na katerikoli način podprli in pomagali društvu. Čisti dobiček prireditvev je bil predvsem porabljen za ortopedični zavod. Iz blagajniškega poročila go. Vere Veršičeve je razviden prav lep materialni uspeh kljub težki krizi. Poročilo je bilo z odobravanjem sprejeto, nakar so poročale gospodarica ga. Nada Kmetova, arhivarka ga. Albina Potokarjeva in načelnica lahkoatletike in hazena odseka ga. Marta Schnellerjeva. Največjo zmago v 33letnem obstoju beleži Atena z zmago hazene sekcije na ženski olimpiadi v Londonu 1934, kjer si je priborila svetovno prvenstvo.

Za teniško sekcijo, ki šteje 44 članic je referirala ga. Franja Baehlerjeva. Sekcija je priredila na svojem tenišču v Tivoliju 1 družabno tekmo v petih disciplinah s prav lepimi uspehi. Sledilo je poročilo plesnega odseka go. Nade Kmetove in nato telovadnega odseka go. Nite Vrančičeve. Atena je priredila lansko leto dva tečaja za moderno telovadbo. Tudi ortopedični zavod, ki mu načeljuje ga. Mara Žnidarčičeva, beleži lepe uspehe. V lanskem letu se je ločilo v zavodu 88 pacientov pod stalnim nadzorstvom primarija g. dr. Mihaela. Poročilo o otroškem igrišču je podala ga. Albina Potokarjeva ter podčrtala pomen otroških igrišč za našo mladino. Tudi poročili

o šolski kuhinji Nj. Vel. kraljice Marije in kuharskih tečajih, ki sta ju podali go. Vrančičeva in Baragova sta bili sprejeti z velikim odobravanjem. Prav tako sta uspešno opravila svojo nalogo lutkovni in pravljčni odsek pod vodstvom go. Avguste Cerar-Danilove in pa belo-modra knjižnica pod vodstvom go. prof. Marije Wierlerjeve. Snuje se tudi mladinska knjižnica, ki je prva v Ljubljani in bo mladini nudila res dobro in poučno čtivo. V imenu nadzornega odbora je poročala ga. Milka Martelančeva, ki je predlagala razrešnico, ki je bila soglasno sprejeta. Pri volitvah je bila dosedanja predsednica ga. Franja Tavčarjeva soglasno izvoljena za častno predsednico, za podpredsednico ga. Minka Kroftova, za njeno namestnico ga. Mira Žirovnikova, dočim je ostali odbor dosednji.

Radio

Sobota, dne 11. maja.

LJUBLJANA: 12.00 Za boljšo voljo (plošče) — 12.45 Poročila — 13.00 Čas, vreme, obvestila — 13.30 Za boljšo voljo (plošče) — 14.00 Vreme, borza, spored — 18.00 Regiment po cesti gre (Radijski orkester) — 18.40 Čas, poročila, vreme, obvestila — 19.00 Zunanji politični pregled (dr. Vrčon) — 19.30 Nacionalna ura: Primož Trubar, začetnik slovenske književnosti in borec za jugoslovansko literarno vzajemnost. Predava prof. dr. Mirko Rupelj — 20.00 Rezervirano za prenos z akademije Jadranske Straže — 21.30 Čas, poročila, spored — 22.00 Iz solnične Dalmacije (Radijski orkester in ga. Margita Rajhenč-Raha). — BEOGRAD: 20.00 Klavirski koncert — 20.45 Orkester kraljeve garde — 23.00 Prenos iz redakcije. — ZAGREB: 20.30 Operni večer — 22.15 Koncert pevskega društva »Sloga«. — BERLIN: 19.00 »Kisli teden, vesela praznovanja« (pesem in glasba) — 20.10 Goetova opera »Ukročena trmoglavka« — BEROMÜNSTER: 20.15 Vokalni koncert — 21.10 Plesna glasba. — BRATISLAVA: 20.15 Vojaška godba — 22.30 Orkestralni koncert. — BRESLAVA: 20.10 Koncert nemškega zbora — 22.30 Plesna glasba. — BRNO: 20.30 »Borba s smrtjo« (dram. balada) BUDIMPESTA: 21.35 Koncert ciganskega orkestra — 22.45 Filmski odlomki. — FRANKFURT: 20.15 (do 24.00) Pester večer — HAMBURG: 19.00 Moniuszkova opera »Halka« — LIPSKO: 19.00 Opera »Halka« — 20.10 »Iz mesta pesmi« (potpuri) — LUXEMBURG: 21.40 Koncert (francoska glasba) — MILAN-TRST: 20.50 »Nora glava« (komedija) — 21.30 Orkestralni koncert — MONAKOVO: 20.10 Večer društva za pobijanje reumatizma — PARIS-Poste Parisien: 21.00 Koncert jazz-orkestra — 22.30 Lahka glasba — PRAGA: 20.10 »Materie« — 21.00 Violinski koncert — RIM: 20.50 Koncert simfoničnega orkestra — STRASBOURG: 20.30 Komična opera — STUTTGART: 20.10 »Ukročena trmoglavka« — 23.00 Plesna glasba — VARŠAVA: 21.00 Simfonični vokalni in orkestralni koncert — 22.30 Prenos iz

Lwowa — DUNAJ: 19.35 Petje — smeh — ples — 21.00 Beethovnova 9. simfonija — 22.25 Jazz-orkester.

Nacionalna ura ob 19.30 za vse tri jugoslovanske oddajne postaje: Primož Trubar, začetnik slovenske književnosti in borec za jugoslovansko literarno vzajemnost. Predava prof. dr. Mirko Rupelj. Prenos iz Ljubljane.

Narodno gledališče v Ljubljani

DRAMA.

Začetek ob 20.

10. maja, petek: zaprto.
11. maja, sobota: Bunbury. Red C.
12. maja, nedelja: Malomeščani. Izven. Globoko znižane cene od 14 Din navzdol.

OPERA.

Začetek ob 20.

10. maja, petek: zaprto.
11. maja, sobota: Hovanščina. Izven. Znižane cene od 20 Din navzdol.
12. maja, nedelja: Sveti Anton, vseh ljubljenskih patron. Znižane cene od 20 Din navzdol.

Šentjakobsko gledališče

Začetek ob 20.15.

11. maja, sobota: Lepa pustolovščina.
12. maja, nedelja: Lepa pustolovščina.

Mariborsko gledališče

Začetek ob 20.

11. maja, sobota: Poljska kri. Premiera. Red D.
12. maja, nedelja: Veseli kmetič. Znižane cene. Nepreklicno zadnjič v sezoni.

Gospodarske vesti

= Cene na novosadskem tržišču povrtine. Zadnje mrzlo vreme je povzročilo na povrtini mnogo škode. Posebno na zelenem grahu, mladem krompirju in kumarah je škoda prav znatna. Cene povrtinam so zaradi tega znatno poskočile. Paradižnik stane 1 kg 100 Din, vendar se pričakuje, da se bo cena že v kratkem znižala na 5 do 20 Din za kg. Mraz pa je tudi paradižniku toliko škodoval, da se cena še vedno drži okrog 50 Din. Grah, ki je pred nastopom mraza bil po 7—8 Din kg, se je podražil na 10 Din. Mladega krompirja po mrazu skoraj ni več na trgu in kar se ga še dobi, je po 15 do 16 Din.

= Naš uvoz soli. V letu 1934. smo uvozili 4.657 vagonov soli v vrednosti 139 milijonov dinarjev. Uvoženo sol smo nabavili predvsem v Avstriji in Rumuniji.

= Serum za pobijanje nalezljivih živinskih bolezni. Kmetijski minister je poslal zavodom za proizvodnjo seruma za pobijanje nalezljivih živinskih bolezni v naši državi okoliščino, v kateri priporoča, da naj zavodi znižajo cene vsem svojim proizvodom, zlasti tistim, ki se rabijo za pobijanje živinske kuge. Cene naj znižajo kolikor le more.

= Kotiranje 70dstotnega mednarodnega posojila 1931. Upravni odbor beogradske borze je na zahtevo finančnega ministra na svoji seji dne 8. maja t. l. sklenil, da se počenši s 13. t. m. uvede na borzi kotiranje jugoslovanske tranše 70dstotnega mednarodnega stabilizacijskega posojila v zlatu kraljevine Jugoslavije od let a1931. v nominalnem znesku 62.776.000 francoskih frankov. V to vsoto se vsteje tudi tisti del posojila, ki je bil od českoslovaške tranše naknadno odstopljen jugoslovanskim podpisnikom tega posojila. Ta sklep bodo brez dvoma sprejeli z zadovoljstvom vsi lastniki stabilizacijskega posojila, obenem bo pa tudi pripomogel k večji živahnosti na našem efektivnem trgu. Kakor znano, se obrestni obveznic jugoslovanske tranše tega posojila v državi izplačujejo v dinarjih.

= Glede ukinitve izprememb določb v členih katastrskega pravilnika, sedmi del drugega poglavja, ki se nanašajo na premerjanja in pregled na licu mesta po katastrskih upravah na stroške zasebnikov, je finančni minister izdal odlok, ki uvaža to izpremembo, da so za dovoljevanje premerjanja na stroške zasebnih strank pristojna finančna ravnatelstva. Drugi pogoji in določbe odloka ostanejo tudi v bodoče v veljavi.

Borzna poročila

Curib, dne 10. maja. Beograd 7,02, Pariz 20,38, London 15,01, Newyork 309,50, Bruselj 52,30, Milan 25,475, Madrid 42,225, Amsterdam 209,15, Berlin 124,30, Dunaj 58, Stockholm 77,35, Oslo 75,35, Kopenhagen 66,95, Praga 12,905, Varšava 58,325, Atene 2,90, Carigrad 2,48, Bukarešta 3,05, Helsingfors 6,62, Buenos-Aires 0,79.

Angleško sukno

v najmodernejših tkaninah
v lepi izbiri pri tvrdki

FRANJO MAJER

MARIBOR, Glavni trg 9

Čitajte "Glas naroda"

Oglasi v "Glasu naroda"

imajo sigurnen uspeh!

KLISARJE
IZDELUJE SEAVRSKI SOLIDNO
KLISARNA ST. DEU
LJUBLJANA - DALMATINOVA UL. 13

Vesna-akumulator Maribor

avto-, radio- (motorne) baterije

Domači proizvodi

Eoletna garancija

Špeletič Albert

sobno slikarstvo

Ljubljana

Emonska 25

Telefon 3175

Kitajski zid

Pred dvema leti je letel angleški pisatelj Bernard Shaw preko kitajskega zidu in preko mongolskih gora v Peking. Kitajski zid je napravil nanj silen vtis.

To zidovje je staro že 2200 let in je igralo v zgodovini že ogromno vlogo. Pred 1500 leti je ta zid ustavil pritisk mongolskih narodov, ki so hoteli vdreti v rodovitno južno Kitajsko in jih je zaobrnil proti zapadu, kar je imelo za posledico propad rimske kulture v Evropi. Prav tako so pred 2 leti tudi Japonci prodrli samo do tega zidu.

Priprosti kitajski narod se predstavlja ta zid kot ogromnega zmaja z nagrbčeno kožo na hrbtu; žrelo sega do morja, rep pa do srednje-azijskih puščav. Ta zid oziroma »zmaj« varuje staro kitajsko kulturo pred vpadi barbarov s severa, brani pa tudi, da se razširi kitajska kultura med nevedne sosede. Tega zidu pa Kitajci ne imenujejo »veliki zid«, ampak »10.000 lijev dolgo trdnjavo«. Severni del tega zidu, med morjem in med velikim lokom, ki ga dela »Rmena reka«, je zgrajen iz opeke, kamenja in ilovice. Zid je začel graditi kitajski cesar Chin v tretjem stoletju pred Kristusom. Pri zidanju je bilo zaposlenih okoli 700.000 delavcev, večinoma vojni ujetnikov. Kar je delavcev pomrlo, jih niso pokopali, ampak so jih vzdali v zid. V zidovju se nahaja 20.000 stolpov, vsak stolp pa je mala trdnjava zase. V teh stolpih je bilo zbranih v vojnih časih 3 milijone vojakov. Na vzvišenih mestih so se dvigali posebni signalni stolpi, nanje so se dalo priti le po lestvicah; v teh stolpih so imeli pripravljene bombe, ki so se močno kadile, če so jih vžgali, peči za signalne ognje in signalna ogledala, s katerimi so »brzjavili« z znaki prihod sovražnikov.

Prehod je bil mogoč in dovoljen samo skozi vrata in zato Kitajci ne pravijo »lostran ali onostran zidu«, ampak »lostran in onostran vrata«. Zid preleži je bilo strogo prepovedano. Promet ob vratih pa je bil vedno ogrožen. Skozi vrata so se premikale že v prejšnjih stoletjih neštete karavane in tudi danes cvete tu vsaka dovoljena ali nedovoljena trgovina, zlasti z opijem, z orožjem, s kožami in s čajem. Ta trgovina je donášala kitajskim uradnikom prav lepe dohodke.

Ozemlje ob zidu je prav redko naseljeno: tu leži samo 5 večjih mest.

Danes pa veliki kitajski zid vedno bolj izgublja svoj pomen. Moderna tehnika zmagovito prodira tudi v te kraje in Kitajski se ne more več zapirati pred ostalim svetom, ampak gradi vedno nove ceste in železnice, da odpre svoji lepo se razvijajoči industriji nova pota v svet.

Salomonska razsodba

Pred štiridesetimi leti se je v malem galilejskem mestu prigodilo tole: Reb-Šmul je srečal Reba-Manassa. »Šulem — aleichem«, je rekel Reb-Šmul. »Aleichem — Šulem«, je dejal Reb-Manasse.

»Kam pa greste?« je vprašal Šmul — in Manasse je odgovoril: »Kam bi šel? V Brody.«

Reb-Šmul je bil zelo vesel in zadovoljen, da se mu je primerilo to naključje. Hotel je poslati svoji ženi, Esteri, petdeset goldinarjev, pa ni zaupal poštnim slom. Zato je vprašal Reba-Manassa, ali ne bi bil tako priazen in nesel Esteri denar.

»Rad,« je dejal Manasse, »toda polovico mi daš zato!«

Menda je znorel? si je mislil Reb-Šmul. Hotel mu je dati za to en goldinar. Toda Manasse je zmignil z rameni, češ, da je polovica zneska pravična nagrada za trud. Petdeset procentov, kakor vsak drug kšeft, in tu je prišla Rebu-Šmulu dobra misel. Dal je tistih petdeset goldinarjev Rebu-Manassu in rekel:

»No, pa ji daj, kolikor sam hočeš!«

In brž je napisal svoji ženi pismo, naj se obrne na rabina, če bi jo hotel Reb-Manasse opehariti.

Ta pa je šel, hodil tri dni in prišel v Brody. Povedal je Esteri, da jo soprog lepo pozdravlja, ter je pripovedoval, kako mu je Šmul izročil petdeset goldinarjev in rekel: »Daj Esteri toliko, kolikor hočeš!«

In potem je dal Esteri en goldinar, vse drugo pa je obdržal zase.

Ester ga je ozmerjala z razbojnikom.

tatom in goljufom. »Daj mi teh petdeset goldinarjev, moji so!«

Toda Reb-Manasse je vztrajal na svojem: »Dam ti, kolikor hočem!«

In sta šla k rabinu.

Ta si je dal vse lepo od začetka razložiti in ko je vse slišal, je rekel:

»No, tako, Manasse, zdaj pa povej resnico: koliko hočeš od teh petdesetih goldinarjev?«

»Seveda, devetinštirideset!«

»Dobro! Torej daš Esteri teh devetinštirideset, ker ti je vendar Reb-Šmul rekel: »Daj ji, kolikor hočeš!« In ker hočeš devetinštirideset, pa ji ji daj!«

Svet brez humorja

V Parizu obstoji posebna »akademija za humor«, ki izplačuje vsako leto posebno nagrado za najboljšo njej predloženo literarno delo humorističnega značaja. Letos pa je akademija sklenila, da te nagrade ne bo izplačala, ker ni prejela nobenega dela v oceno, ki bi ustregalo pogojem. To se pravi, da na svetu ni več humorja...

Čemu se čudijo zamorci v Evropi?

Francoski časopis »Air France Revue« priobčuje sestanek o pogovoru, ki ga je imel so-trudnik lista Antoine de Saint-Exupery s tremi poglavarji nekega zamorskega plemena o tem, kaj jim je v Evropi najbolj imponiralo. Tehničnemu napredku se niso čudili: Evropejci znajo obdelovati železo, torej ni čudno, da so zgradili Eiffelov stolp. Tudi ni čudno, če zna govoriti po dolgi žici, ker govore na da-

ljavo tudi brez žice. To ni vse skupaj nič. Toda, da človek lahko nagovori na ulici neznanega človeka in ga vpraša za kakšen naslov in da mu ta odgovori, to je čudno. Čudno je tudi to, da zahtevaš lahko v kavarni od čisto neznanega človeka, naj ti prinese kavo in ta jo res prinese! Čudno je tudi to, da imajo v Evropi kraje, kjer ženske plešejo pred moškimi popolnoma gole. Najbolj čudno pa se jim je zdelo, da ljudje vode pri vodopadu ne ustavijo. Tak zaklad, kakor je voda, pa ga razliva...

2000 kresov je gorelo v Angliji

Ob svečani proslavi 25 letnice vladanja angleškega kralja Jurija so v vseh delih Anglije zažgali 2000 kresov. Grmade so pripravljali že celo tedne prej. V mestecu Southminster pa se je dogodila sledeča mična zgodba. V grmadi, ki so jo začeli znašati že jako zgodaj, so se navelili kosi in nekega dne so ljudje opazili, da vali samica 5 jajčec. Odbor je prišel vsled tega v veliko zadrego. Na eni strani so namreč smatrali za brezmejno surovost, če bi samico pregnali, na drugi pa zopet niso hoteli kresa odpovedati. Iz te zadrege pa je odbor rešila kukavica, ki je kosja jajčka uničila, tako da so v ponedeljek zvečer lahko kres zažgali.

Kdo je iznašel kompas?

Kot iznajditelja kompasa označujejo večinoma Neapolitanca Flavija de Melfi-ja. Ta je baje iznašel kompas l. 1302. V starih knjigah pa beremo, da je misionar Marcus Paulus že l. 1260. prinesel kompas s Kitajskega s seboj v Evropo. Ta misionar je pripovedoval, da se je posluževal kompasa že kitajski cesar Chiugus, ki je bil tudi znamenit zvezdoslovec, kompasa l. 1120. pred Kristusom! Na tem kompasu pa ni bila položena magnetna igla s svojim težiščem na drugo konico, pač pa so jo privezali na košček plutovine in jo pustili plavati na vodi. Smer, kamor je plavala igla, je bila za Kitajce »magnetni meridian«.

Francozi pa trdijo, da je kompas francoska

iznajdba. To dokazujejo iz besedila neke pesmi francoskega pesnika Guyot-a de Provence, ki omenja kompas z besedo »marinette«. Drug dokaz, da je kompas francoska iznajdba, pa vidijs Francozi v tem, da je označena točka na kompasu, ki pomeni »sever«, s francosko lilijo.

Angleži se pa ne prepirajo mnogo o tem, kdo je iznašel kompas. Dr. Wallis je rekel na kratko: Beseda »kompas« je angleškega izvora in zato je vsaka beseda o tem, kdo ga je iznašel, odveč!

Umetni dež

V Nemčiji se še vedno intenzivno ukvarjajo z napravami umetnega namakanja večjih kompleksov. Gornja naprava zadostuje za poskropljenje 18 johov velike površine

Najhitrejša štafeta na svetu

Moštvo univerze Jowa (USA) je postavilo te dni nov svetovni rekord po 4 krat 110 jardov v 40.5 sekundah in po 4 krat 220 jardov v 1:25.2 min. — Od leve proti desni: Dooley, Briggs, Jessy Orocu (zamorec) in Nelson

Emil Vachek:

Kri ne kliče po maščevanju...

Dosedanja vsebina: Major Letz in Bernard Astenburg, oba bivša častnika v avstrijski armadi, se zaradi minulosti po prevratu bojita drug drugega. Po raznih izmikanih svetuje Astenburg Letzu, naj se začasno umakne na Dunaj. Medtem ko nekdanji major v tem mestu trpi in do smrti izmučen in bolan odpotuje nazaj na Češko, mora Astenburg po službenih opravkih v bližino krajev, kjer je kot kadet zakrivil strašen zločin. V mučnem razglabljanju stopa v spominu predenj vsa strahovita zgodba.

Tisto noč so se končali boji njihove brigade in ljudje, ki so bili na pohodu, in potem tri dni in dve noči v sovražnem ognju, so cepali od utrujenosti in poveljstvo jih je potegnilo nazaj. Mnogi so popadali na tla in takoj zaspali, čeprav se je hrupno valila mimo njih nova vojska, ki naj bi jih nadomestila. Nekako čez eno uro, ko so napeljali nov vojni telefon je prišlo povelje, naj se umaknejo nazaj. Korakali so približno dve uri skozi neskončen smrekov gozd. Ko so bile njihove moči že vse izčrpane, so zagledali pred seboj še nedotaknjeno veliko rusinsko vas. Vojaštvo so nastanili v poslopja; vse, kar je ostalo od Astenburgove kompanije, so odpeljali na neki skedenj.

Vsi so bili tako utrujeni, da se niso niti častniki oddelili od vojakov. Spali so skupaj na skednju, na kopicah slame, Astenburg in častnik-Bosanec, po imenu Zaričić, in vseh dvaintrideset drugih vojakov. Astenburg je zaspal, brž ko je položil glavo na kopico slame, v kateri je že tedaj gomazel mrčes.

To je bilo trdno spanje, spanje pravičnih. Preden

so odšli iz Marmaroške Sihote, je dobil lepo Sabinino pismo. Ob sklonu noči je zasanjal o njej. Sanje pa je prekinilo zmerjanje nekega vojaka, ki mu je nekdo stopil na roko. Potem je še malo zadremal; toda zgodaj zjutraj so morali skedenj izprazniti, ker je bilo od zadnjih bojev mnogo ranjenih in so jih hoteli nastaniti na skednju.

Prav posebno je nanj vplival pogled častnika Zaričića. Ko se je prebujal, je bil Zaričić že pokonci in se je tresel od mraza. Sedel je po muslimansko na prekrizanih nogah in strmел na Astenburga. V pogledu je bilo preziranje in predvsem sovraštvo. Ta pogled je bila prva tuja kritika njegovega čina. Dolež se je Zaričić vedel proti njemu vljudno in čisto prijateljsko, mu dajal svoje sloveče cigarete iz izvrstnega tobaka in mu je bil rad tovariš. Malo pred to stvarjo je padel poveljnik stotnije in Zaričić kot starejši poročnik je prevzel poveljstvo. Ko se je tisto zgodilo, je bil drugje in je o dogodku izvedel najbrže šele od vojakov, ko se je vračal. Zda je gledal nanj sovražno, da, prebadal ga je s črnim bosanskim pogledom.

Bernardu je bilo žal; kajti Zaričić mu je ugajal. Sprva si je sploh moral pojasnjevati, čemu bi sploh mogel Zaričić tako nevljudno presojati njegovo dejanje. Da je bilo to v njegovem slovanskem izvoru, je bilo očitno. Vojakom drugih narodnosti morda njegov čin ni ugajal, ker so imeli za mnoge pojave svoje posebno stališče. Temu se seveda ni mogel izogniti, toda sprijaznil se je s tem.

Ostankom stotnije so odkazali drugo še slabše poslopje in so morali najprej izgnati iz njega tri mlade ciganske vlačuge, ki so se branile in cvilile, kakor da jih nabadajo na vilice. Zaričić je ukazal, naj jih odpelje iz vasi, potem pa je izginil, ne da bi se bil poslovil. Takoj nato so dale trobente znamenje za razdeljevanje hrane. To je bil ugoden trenutek, da

zorganizira Astenburg svojo četo. Ukazal je, naj se postavijo v dve vrsti. Pri klicanju imen je en mož manjkal. To je bil majhen Čeh, inteligenten poddesetnik, eden tistih, ki jih je Astenburg komandiral, da izvrše tisto stvar. Poddesetnik prav za prav ni spadal k njegovi četi; uvrstili so ga vanjo šele prejšnji dan, ko so razdeljevali moštvo neke razbite stotnije. Astenburg ni niti vedel njegovega imena. Prav za prav mu je to ime ušlo iz glave takoj, ko je bilo izrečeno.

»Morda je včeraj zaostal,« je malomarno rekel Astenburg. Eden izmed mož se je prigrabil in potrdil, da se je mali poddesetnik včeraj z njimi vračal in legel spat v tistem ušivem skednju. »Potem se najbrže vlačil za vasjo,« je rekel Astenburg. »Ko pride, mu recite, naj se javi.«

Malega češkega poddesetnika ni bilo več. V zameno je prišel Zaričić s suhim sovražnim izrazom v očeh, s tisto slovansko zlobo, ki so se ji leta petnajstega smejali. Gledal je Astenburg čez rame in vprašal: »Ali ne pogrešate nekega moža pri svojem oddelku?« Astenburg je bil zatopljen v misli. »Ne,« je rekel. »Morda le,« je ugovarjal Bosanec. »Imaš prav,« je odgovoril Astenburg, ki ni opazil, da ga Zaričić ne tika več. »eden je manjkal pri javljanju.« Zaričić mu je pomignil z glavo: »Pojdite z menoj.«

Peljal ga je molče, zmerom za korak spredaj, za vas, kjer je med brezami tekla plitev potok. Na nekem mestu je stala peščica vojakov okrog nečesa na tleh. »Eskorta, ki je peljala vlačuge iz vasi, ga je našla nazaj gredč,« je rekel Zaričić šele, ko sta dospela že prav do skupine. »Poglejte ga, morda je to on.«

Astenburg ga je začudeno pogledal. Zaričićev obraz je bil mrtev in zaničljiv. Utrujenega Astenburga je prešinilo kakor žarek. To je bil majhen strah. Sklonil je glavo in šel skozi skupino vojakov, ki so stopili narazen.